

Samvirke

NR. 7, 1959. 15. APRIL

DEN UNGE SØMAND

lærer bl. a. sin gerning at kende på skoleskibet „Georg Stage”, hvorfra vi bringer billeder på midtersiderne.

Der er forskel
på cykler

FDB-Cykler i Brugsen.
Fås også i ANVA, NORITA,
BF-Magasinet og Stilman, Ålborg,
samt EOB, Esbjerg.
Cykel- & Motorafdeling

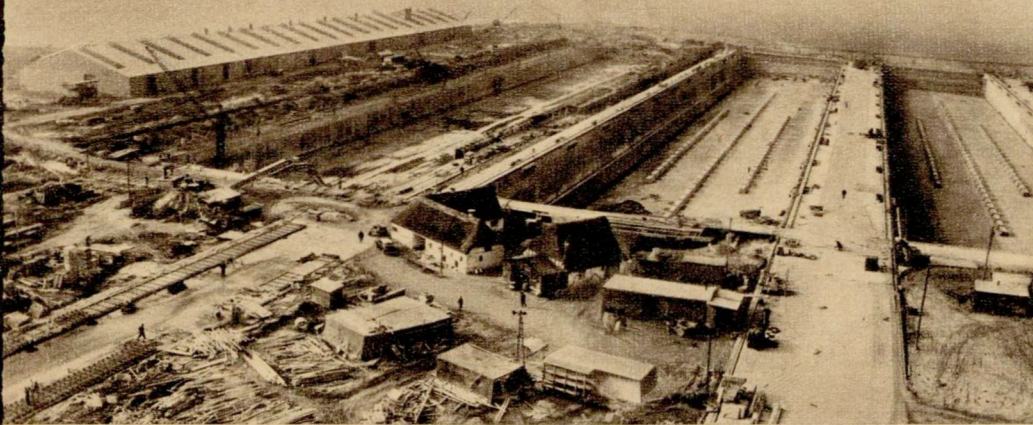

Den kåde forårssol får os til at tage cyklen frem – men den afslører også de gamle skavanker.

De kan selv blive flot kørende på en SPEEDY LUXUS til 312 kr. eller en af de andre elegante modeller i 1959 cykelkataloget, som Brugsen gerne vil vise Dem.

LANDET RUNDT

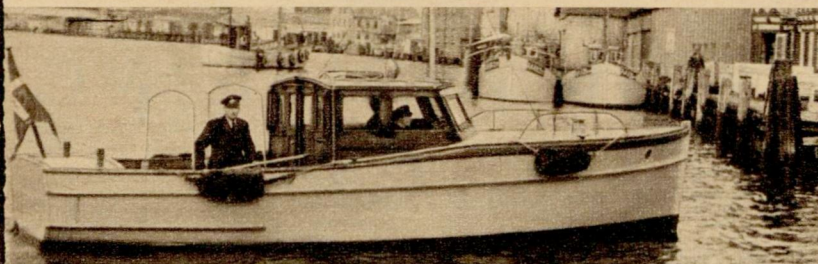

Indeklemt husmand. Det store Lindø-værft ved Odense har i egentligste forstand gjort dette husmandsbrug indeklemt. Det bruges nu kun som markertenderi og skal rives ned, når byggeriet er færdigt.

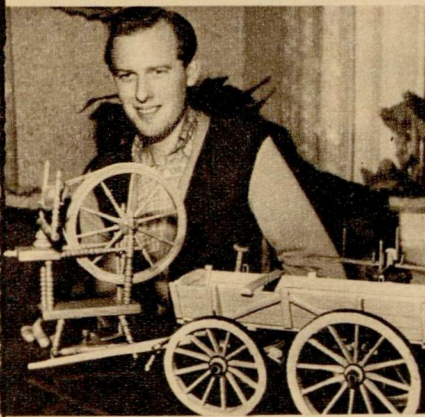
Hvad udad tabes... For 20 år siden fik Samsø et trillingepar, Margit, Åse og Ruth Madsen. Da de rejste til Holbæk for at blive sygeplejersker, satte fru Egil Hansen, Tranebjerg, et nyt pigetreklover i verden.

Margit.

Smugler-sorg. Det bliver svært at smugle over Flensborg fjord. Toldgrænsekorpset har nemlig fået to patruljebåde – her ses „Mågen“ i Sønderborg havn.

Lul, lul, rokken står. Det vil sige, den kan godt gå, siger Arne Jensen, Rakkeby i Vendsyssel, der som husflid pusler med modeller.

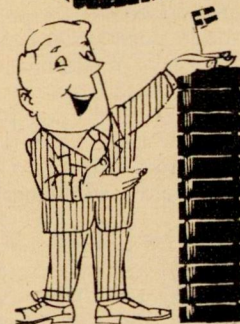
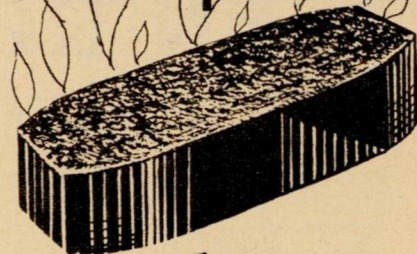
Ruth.

Åse.

Sælger brød til bageren. Disse grønlandske miniaturer er lavet af noget så pro-saisk som gummi og gibs; de fremstilles af fabrikant Hyllested, Trørød, og sælges – i Grønland.

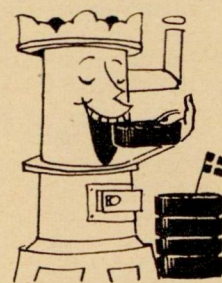
Briketten i brændpunktet

Jeg gløder af begejstring for de danske briketter, fordi jeg som god samfundsborger kender min pligt til at købe danske varer, når de er gode. Det er de danske briketter – og så er de endda billigere end de udenlandske.

Jeg sværger til danske briketter, fordi de er billige, og fordi jeg hurtigt kan tænde op med dem. De er også renlige i brug – ikke noget med at feje smuld op bagefter. Og danske briketter ulmer og varmer.

Jeg går brændende ind for danske briketter. Når jeg får min daglige dosis, er mit kaloriebehov dækket, og jeg „spinder“ af velvære og spredt min lunende hygge i stuen...

**FORLANG KUN
DANSKE BRIKETTER
TIL
DANSKE OVNE**

hos Deres
sædvanlige brændselsleverandør

En fordel for DEM og dansk virke

EN RØST fra fortiden

KØBMANDSORGANISATIONERNE synes ikke at kunne holde møde, uden at der fra talernes side skal stilles krav om forholdsregler, der menes at kunne skade brugsforeningerne. Undertiden trækkes der her paroler frem, som man troede hørte en forlængst afsluttet fortid til, og som i hvert fald under nutidens erhvervsforhold forekommer fuldstændig antikverede.

Midt i marts holdt De samvirkende Købmandsforeninger således hovedbestyrelsesmøde i København, og i sin beretning her rejste formanden, købmand Knud Aagaard, Århus, et krav om, at købmændenes leverandører viser en større „solidaritet“ over for købmændene og holder op med at sælge deres varer også til brugsforeningerne.

At den form for boykot, som De samvirkende Købmandsforeningers formand her opfordrer leverandørerne til, fandt sted før i tiden, det ved vi jo udmærket godt; leveringsnægtelse for bestemte varer over for brugsforeningerne var tidligere slet ikke noget ukendt kampmiddel.

Men nu? Nu har vi jo fået *monopolloven*, som stiller sig i vejen for den slags forsøg på at komme uønsket konkurrence til livs, og som giver Monopolrådet myndighed til at pålægge leverandører en leveringspligt, hvor en sådan boykot på urimelig måde griber ind i den frie erhvervsudførelse. Så den gamle recept dur vel ikke længere?

Jo, det mener De samvirkende Købmandsforeningers formand altså, at den gør. Han konstaterer ganske vist, at når købmændenes leverandører stilles over for kravet om at vise solidaritet med købmændene på denne måde, så er de tilbøjelige til at henvise til, at monopolloven forudsætter fri levering til enhver slags aftagere, altså også brugsforeningerne. Det er en „behagelig position“ for de pågældende virksomheder, siger Knud Aagaard, men mener, at den bygger på en fordrejning af monopollovens forudsætninger, og man vil fra købmændenes side ikke finde sig i, at leverandørerne „lægger mere ind i monopolloven på dette område, end hvad der i sin tid var forudsat fra lovgivernes side.“

Det er i monopollovens ånd, at konkurrencen skal værnes og monopoler modvirkes, og det er rosværdigt, at leverandørerne – fabrikanter og grossister – søger at leve op til dette formål. Men det tjener sande-

lig ikke til ære for De samvirkende Købmandsforeninger – „Den frie købmand“ –, at deres formand således af al magt søger at strække og fortolke monopollovens bestemmelser, ikke blot for at beskytte noget allerede bestående, men ligefrem for at få etableret en ny boykot, et monopol! Der vil sikkert være nogle af hans medlemmer, som indser at tiden har ændret sig afgørende siden disse paroler sidst var moderne, som derfor advarer ham og gør gældende, at lov er lov, og lov skal holdes.

I flere henseender er dette krav om leverandørboykot som en røst fra fortiden. Lad os f. eks. tænke os, at kravet – trods monopolloven – blev gennemført, og at en lang række leverandører af de forskellige ting gennemførte en leveringsnægtelse over for alle handlende, som ikke var medlemmer

af De samvirkende Købmandsforeninger, altså ikke alene brugsforeningerne, men også f. eks. kædeforretningsskøtterne, som Knud Aagaard er lige så forbitret på. Hvad ville der da ske?

For brugsforeningerne ville det naturligvis være en utålelig situation ikke at kunne forsyne medlemmerne med sådanne varer. For andre kategorier af butikshandel, specielt kædeforretningerne, måtte forholdet være det samme. Man ville i så tilfælde opleve, at der oprettedes nye fabrikker eller blev opført nye importforbindelser for at dække de selv samme vareområder, som den nu eksisterende industri og engroshandel varetager. Det er simpelthen en udstykning af industri og handel, man her måtte forudse; stordriftens fordele ville gå fløjten, og man måtte derfor tillige akceptere højere omkostninger og priser og ringere konkurrencedygtighed i international målestok.

Dette ville naturligvis forlignes rigtig skidt med Danmarks stilling i de vesteuropæiske markedsplaner, hvilken endelig udformning disse nu måtte få. Vor erhvervsmæssige stilling ville afgjort blive forringet.

Det tjener altså intet fornuftigt formål, at Købmandsforeningernes formand maner et sådant gammelt spøgelse op af jorden!

BYGGEFINANSIERING i fællesskab

DEN 1. APRIL indledtes en helt ny epoke i det danske boligbyggeris finansiering. Hidtil har det i de fleste tilfælde været *statskassen*, der efter de sædvanlige kredit- og hypotekforeningslån trådte til med den tredje prioritet, uden hvilket byggeriet oftest ville være uigennemførligt. Nu er statens direkte opgave på dette område trængt stærkt tilbage, og meget af fremtidens boligbyggeri vil for tredieprioritetens vedkommende blive finansieret på den måde, at et nyoprettet *realkreditinstitut* træder til og med statsgaranti udsteder obligationer for det nødvendige lån.

Der har været vanskeligheder ved disse realkreditinstitutters oprettelse, og man har indtrykket af, at de privatejede banker gerne havde været ene hane i kurven, når statens godkendelse af et sådant institut skulle gives. Det er de imidlertid ikke blevet; der vil blive tale om flere sideordnede tredieprioritetsinstitutter. Og denne nyskabelse inden for det danske kreditvæsens område har endda givet anledning til et nyt samarbejde af ganske særlig interesse

for andels- og brugsforeningsbevægelsen: *Andelsbanken* og *Arbejdernes landsskand*, der er landets henholdsvis fjerdestørste og sjette største bank, har søgt sammen om myndighedernes godkendelse af et fælles institut, hvis specielle formål bliver finansiering af parcelhusbyggeri uden for Storkøbenhavns område.

Der er næppe anledning til her at fordybe sig i de forhold, som har gjort disse to banker interesseret i at gå deres egen vej, men der er al mulig grund til at hilse velkommen et sådant samarbejde mellem de to danske banker, der helt eller delvis er organiseret på andelsbasis. Og man kan minde om at de i byggefinansieringen foranstående långivere, nemlig kredit- og hypotekforeningerne, også i deres oprindelse er af andelskarakter, idet de jo er stiftet af og ejes af de solidarisk ansvarlige låntagere. På dette vigtige samfundsøkonomiske område spiller andelstanken således en ikke ringere rolle, end den gør f. eks. på varehandelens felt, hvad de færreste måske var klar over.

Hvad er der i tuben?

NÅR man køber en tube tandpasta, så spørger man naturligvis ikke i forretningen, om den nu indeholder 52,4 eller 49,8 gram. Men det er jo alligevel indholdet, der tæller! Den tomme tube får man ikke noget for som under krigen.

Hvormeget er der da i tuberne? En undersøgelse af et udvalg under Dansk Tandlægeforening giver svaret herpå for de mest udbredte tandpastamærkers vedkommende. For ti af den private handels tandpastamærker fandt man frem til en gennemsnitspris på 3,12 øre pr. gram. Man kan sammenligne dette med, at de tre mærker, FDB har på markedet, koster gennemsnitligt 1,77 øre pr. gram. Og videre endnu: Priserne for den private handels ti mærker spredte sig fra 2,17 øre til 3,88 øre pr. gram, men de to af FDB-mærkerne ligger under denne skalas laveste ende med priser på 1,13 og 1,59 øre pr. gram. Også Pepita'en ligger langt under gennemsnitsprisen, idet den koster 2,58 øre pr. gram.

Når de dyre mærker overhovedet kan trives, har det nok to årsager. Dels finder jo ingen til daglig på at måle ud, hvad der er i tuberne og at regne en sammenlignelig pris ud pr. gram, og dels lægger mange forbrugere vægt på andre omstændigheder end netop prisen. Emballagens farve spiller efter reklameeksperternes udsagn en betydelig rolle. Et andet vigtigt forhold er reklameringsen med mystiske tilsætningsmidler af slag-sen QX-87. Den falder forbrugerne ofte for, – beundringen for den kemiske videnskab og teknik er jo meget udbredt i vore dage.

Desværre er der undertiden nærmest tale om blind beundring. For alle mystiske formelkoder til trods foreligger der ifølge tandlægeudvalget intet bevis for, at nogen tandpasta på markedet indeholder stoffer, som kan beskytte mod huller i tænderne.

SÆBEFABRIKANTERNE

lover ren besked

„SAMVIRKE“ har i tidens løb følt det nødvendigt at sige sæbefabrikanten adskillige sandheder, navnlig om deres reklamemetoder: hvid, hvidere, hvidest-raseriet, lotterikampagnerne og andre propagandistiske vildskud. Det glæder os derfor dobbelt, at vi nu har en anledning til at sige noget pænt om Sæbe- og parfumefabrikantforeningen.

Anledningen hertil er, at branchen fornylig er gået ind i et samarbejde med det formål at udarbejde en deklarationsordning for vaskemidler. Hvordan den kommer til at se ud i detaljer kan man ikke vide endnu, men målsætningen lyder lovende: en ordning, så hver pakke vaskemidler i standardiseret form giver køberen oplysning om, hvad det er for et vaskemiddel (sæbebasis eller sulfoneret) og om, hvor store mængder af det, der skal anvendes til forskellige former for vask.

Tilmed er det udvalg, som skal tilrettelægge ordningen, sammensat med repræsentation for både Statens Husholdningsråd, Danske husmødres forbru-

gerråd, Dansk Textilforskningsinstitut, Dansk Standardiseringsråd og Dansk Varedeklarationsnævn – foruden af repræsentanter for sæbebranchen – så der skulle være god udsigt til et resultat, forbrugerne kan være tjent med.

Værdien af en deklarationsordning for vaskemidler er blevet særlig indlysende med det væld af nye stoffer og nye vaskemiddelsammensætninger, de sidste år har bragt på markedet. Problemet var da også stærkt fremme på Tøjdebattagen i efteråret, og det nu iværksatte samarbejde er så meget mere glædeligt, som sæbefabrikanternes talsmand dengang indtog det standpunkt, at fabrikantens navn måtte være garanti nok, og at de eksisterende brugsanvisninger iøvrigt giver al fornøden vejledning. Det gør de måske nok, i nogle tilfælde ialtfald, men desværre drukner vejledningens forbehold ofte i så megen reklamelik, at de færreste får nogen gavn af den – og så står fru Petersen der altså med sin øde-

lagte bluse og hr. Petersens misfarvede skjorte.

En saglig anvisning, der klart, pålideligt og uden dikkedarer siger, *hvad* indholdet af denne pakke kan bruges til, *hvordan* det skal bruges og *hvor meget*, der skal bruges, vil spare de danske husmødre for hovedbrud, ærgrelser og økonomiske tab. Det er mange penge, der betales for de 30 millioner pakker tøjvaskemidler, vi bruger hvert år, og der puttes hver uge tøj for mange hundrede millioner kroner i vaskebaljen, så det er skam en sag af betydning, det nu nedsatte udvalg beskæftiger sig med.

Et ekstra hurra ville vi naturligvis råbe, hvis sagligheden kunne smitte sådan af, at sæbefabrikanten for alvor koncentrerer sig om at sælge vaskemidler i stedet for lodsedler på minkepelse og fjernsynsapparater. Om et så vidtgående sindelagskifte foreligger der foreløbig ikke noget, men man har jo lov at håbe. Eet fremskridt er godt, men to er bedre.

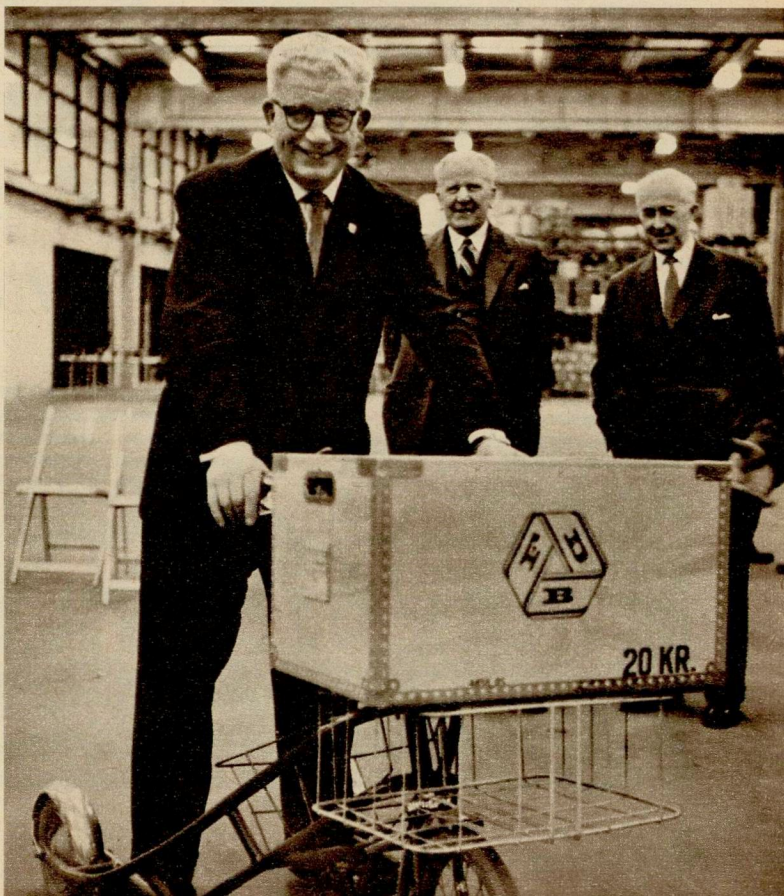
DEN FØRSTE AF SYV

DETTE er ikke blot et nyt bygningskompleks, men udtryk for en helt ny arbejdsform i dansk erhvervsliv, sagde FDBs formand professor Nyboe Andersen i åbningstalen ved indvielsen af den tidligere omtalte storafdeling i Odense, den første af 7 afdelinger, som formanden ventede færdigbygget i løbet af 4-5 år. Her var andelsbevægelsen tydeligt gået i spidsen, og samtidig var det et opmuntrende eksempel på, at folkestyre meget vel er forenelig med effektiv ledelse.

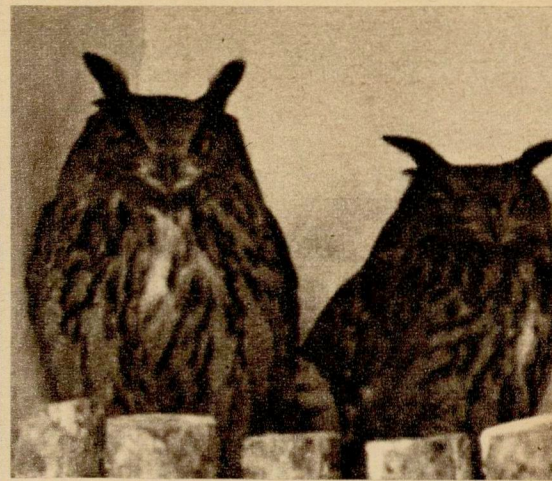
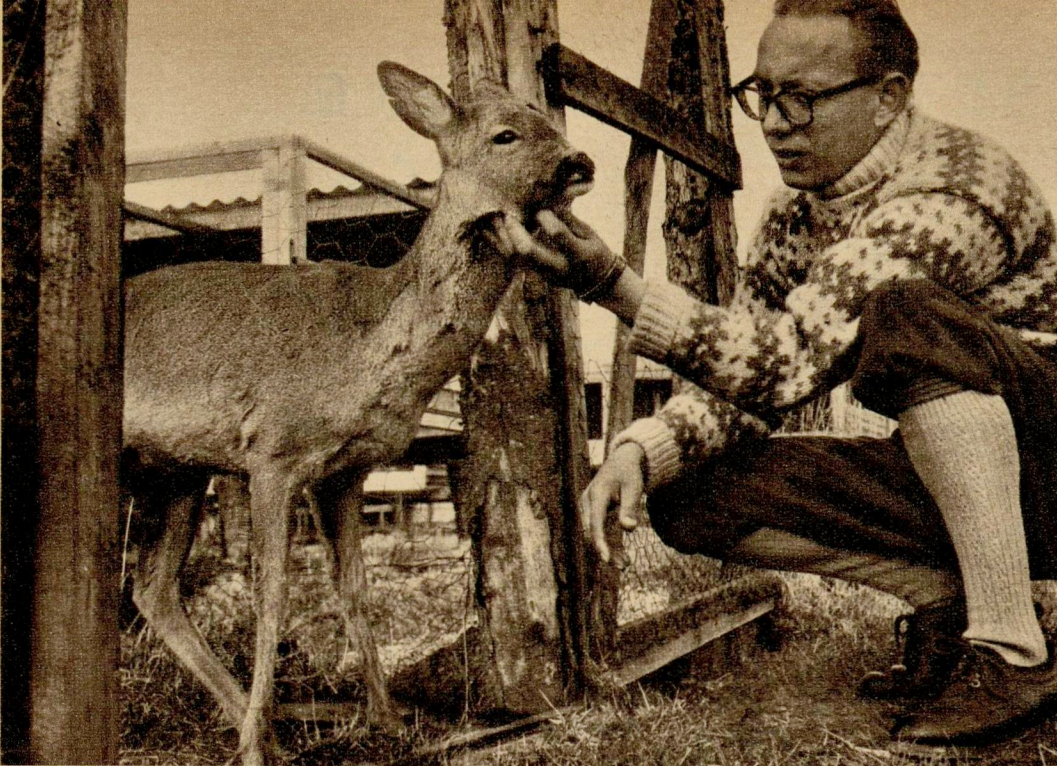
De fleste af de 600 gæster ved indvielsen var formænd og udvalgte fra 200 brugsforeninger på Fyn og de omliggende øer. Der blev i øvrigt talt af Odenses borgmester Holger Larsen, FDBs fynske bestyrelsesmedlem J. P. Jensen, uddelerforeningens formand A. Rasmussen, Sdr. Kongerslev, foreningens fynske hovedbestyrelsesmedlem A. Hansen, Tommerup, lederen af planlægningsarbejdet dir. Jac. Ingvarsen og afdelingens fremtidige chef E. Lienhoff.

Borgmesteren betegnede afdelingens opførelse som en storslået løsning. Her ses han parat til en tur med et af funktionærernes

løbehjul. Bag ham ses FDBs fynske bestyrelsesmedlem J. P. Jensen og Vejle Dampmøllens direktør Emil Hansen.

Den vildtbiologiske station og jagtgården er absolut ikke nogen zoologisk have. I almindelighed holder man derfor heller ikke rådyr i fangenskab, men dette er indbragt som et hjælpeløst kid og befinder sig nu glimrende her. Den er naturligvis alles kæledægge. Uglerne er pensionærer på jagtgården, hvor overjæger Bjerg Thomsen residerer, og hvor blandt andet uddannelsen af jagtlever finder sted. Denne uddannelse er meget omfattende og afsluttes med eksamen.

Danmarks smukkeste arbejdsplads

HAN VIDSTE nok, hvad han gjorde, den gamle herremand på Kalø, da han byggede sit lille jagtslot. Nedenfor dets sydvendte vinduer breder sig mange hundrede tønder

land af Mols' skønneste område afgrænset ude i horisonten af Kaløvigs blå vande; et panorama, der må hensætte enhver naturskøner i henrykkelse.

Men det ville jo nok forundre ham en del, om han for en kort stund kunne vende tilbage til jorden og se, at glade jagtselskaber nu er afløst af alvorligt arbejdende videnskabsmænd, mens bordets herligheder er erstattet af mikroskoper og andet udstyr til forskning og undersøgelser.

Dog ville han nok kunne finde en vis trøst i, at nutidens alvor sådan set er viet samme formål som fortidens livsglæde: en hyldest til Sct. Hubertus – jagtens helgen!

I 1948 blev Kalø gods etableret som jagtlig og vildtbiologisk forsøgsgård i nært samarbejde mellem jagtkyndige og videnskabsmænd, og som en afdeling herunder blev der i det tidligere jagtslot indrettet en videnskabelig station til at foretage vildtbiologiske undersøgelser.

Det siger sig selv, at arbejdet såvel her som på selve jagtgården i første række tager sigte på, hvad der interesserer Danmarks mere end 100.000 jægere. Det er så meget mere logisk, som jægerne gennem deres jagttegn selv er med til at betale driften. Men også den, der er interesseret i at færdes i naturen uden jagt for øje, kan nok sende Vildtbiologisk Station en venlig tanke.

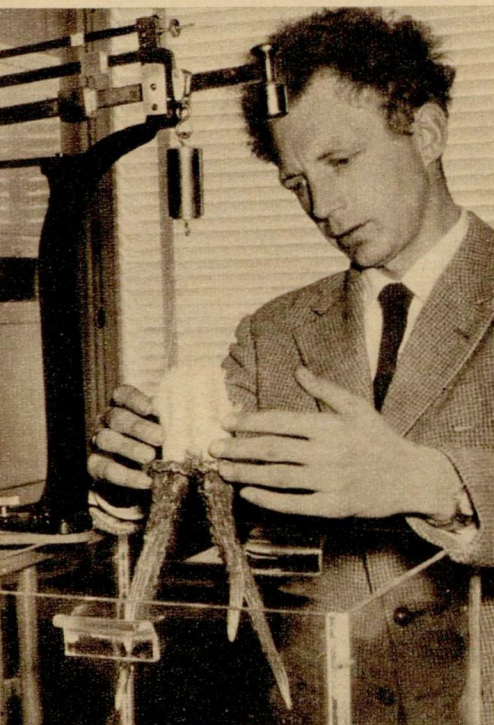
Formålet med dens undersøgelser er nemlig at bringe klarhed over leveforhold og udbredelse af Danmarks fugle- og dyrevildt for derigennem at værne mest muligt om bestanden til glæde for alle.

Dette værne-arbejde er i dag så aktuelt som ingensinde før. Vildtets almindelige eksistensforhold har ændret sig på mange måder. Ikke mindst den strukturændring, det danske landskab har gennemgået det sidste halvt hundrede år med tyngdepunkt mod vore dage, betyder mange gange indgreb i naturen til ugunst for en eller flere fugle- eller dyrearter.

Denne landskabets omformning kan der

PRINCE HUBERT
de POLIGNAC
"le plus grand nom du cognac"
Køb den i brugsforeningen - Leveres i gaveæske

I laboratoriet vejes et gevir ved at blive sænket i vand. På den måde kan man veje selve takkerne uden at få hovedskallens vægt med.

Ikkel er vokset op fra hvalp her og er så tam, at han kommer, når der fløjtes - men snurrer straks rundt, når en fremmed er med.

ikke dæmmes op for. Det er jo udviklingen, der går sin gang. Men i mange tilfælde kan dens uheldige virkninger på faunaen afværges.

Når for eksempel skove forsvinder eller industrialiseres; når traktorer og andre motoriserede landbrugsmaskiner farer over agerjorden, mister mange dyr og fugle deres hjem og vil forsvinde helt eller delvis. Der kan imidlertid skaffes dem nye hjem ved en fornuftig hegnsplantering, der samtidig gør gavn også på anden måde.

Mange andre ting kan være årsag til, at

Det idylliske jagtslot, hvor Vildtbiologisk Station har til huse, og hvorfra der er en vidunderlig udsigt udover Mols og Kaløvig.

en bestand går tilbage. Vor tids udstrakte brug af kemikalier i ukrudt- og skadedyrsbekæmpelsen er blandt andet i søgelyset. Endnu er der ikke konstateret alvorlige udbredte tab i denne forbindelse, men opmærksomheden må i høj grad rettes derimod. Videnskabsmanden foretager derfor til stadighed forsøg med de midler, der kommer frem, og blot man øjeblikkelig indberetter eventuelle sprøjteskader overfor vildt, er stationen på Kalø behjælpelig med at undersøge forholdene.

Mere langsigtet er en række løbende undersøgelser, hvorigennem stationens med-

arbejdere lidt efter lidt afdækker mange nuancer i livet ude i naturen, og det ser ud til, at vi ofte lever i temmelig store vildfarelser. Et pudsigt eksempel herpå skal her nævnes:

Hvis der er rådyr i en skov, vil de sagkyndige jo nok have en vis fornemmelse af, hvormange der er. Det gjaldt også en lille skov under Kalø, hvor man blev nødt til at nedskyde hele bestanden, fordi den var af tvivlsom kvalitet. Bestanden var anslået til 70. Der blev imidlertid skudt 213 dyr, og så undslap endda nogle!

Når erfarne jægere og forstmænd sådan kan tages ved næsen, forstår man godt, at almindelige mennesker kan gå rundt i en skov i dagevis for bagefter at forsikre, at der ikke findes antydning af vildt dér!

45 g 2.70
granuleret i
plastcåpung
- gå i Brugsen

- den nemme skjorte

Den maskuline elegance understreges rigtigt med denne fine, strygefri Stafet Calpreta skjorte. Dessin 2410. Fås hvid og kulørt og koster **33,85**
Stafet poplinskjorte. Dessin 2402 ..... **28,50**

- en kvalitetsvare fra

TØNDER! Hvad kommer man først til at tænke på, når man hører bynavnet Tønder? Kniplinger, gamle, karnapprydede gavlhuse, studedrifter, fladt marskland, grænsfolk ...

Og det er rigtigt, at der er så mange karnapper i Tønder, at de præger gadebilledet. Og kniplinger, ægte tønderske, er at se og få til købs i adskillige af byens butikker. Og studedrifter ... ja, de er vel ikke noget dagligt syn i byens midte, men på markedsdagene sker det endnu, at en drift tungttravende stude føres ad den smalle hovedgade og fylder atmosfæren mellem karnaphusene med brummen og landlige dufte. Og marsklandet, som de kommer fra, de store, flade engstrækninger ud mod den digehegnede vesterhavskyst, kan man øjne fra byens vestlige udkanter.

Men „grænsfolk“ eller påvirkning af vor sydlige nabo, er ikke noget stærkt iøjnefaldende træk i byens ansigt. Et enkelt restaurationsskilt bærer mindelse om tyskertiden, og nogle vil måske i visse af byens venlige værtshuse finde en tone af gammeltysk borgerhygge. Men sproget dernede i Tønder er smukt dansk, naturligvis med sønderjysk akcent. Og spørger man tilfældige af byens borgere, om de kender noget til nationale stridigheder, svarer de nej. Ganske vist stemte et flertal af indbyggerne tysk ved folkeafstemningen i 1920, men nu føler så at sige alle sig som danske.

— Selvfølgelig har vi et par fanatikere, siger en tønderborger, et par, der søger med lys og lygte efter noget, som kan skille. Men det betyder intet, hverken i det offentlige liv eller i det daglige samvær mellem byens folk. Og i det store og hele ser vi grænseboere uholdt på de nationale problemer.

Men i gamle dage kunne der vistnok mærkes nationale brydninger, især på markedsdage, når omegnens kreaturopdrættere kom til byen med deres fedestude og forfriskede sig i nu forsvundne værtshuse: Det holstenske Nældeblad, Nordiske Løve, Trekroner, Den gyldne Træske. Da krydsedes tre sprog: dansk, plattysk og frisisk i de røgfylde stuer, og ingenlunde altid med gensidige behageligheder, om man skal tro lokalhistorikeren Sv. Christiansen. Friserne holdt

sig dog mest for sig selv. De havde deres egne værtshuse. Men opad dagen eller henimod aften svandt de nationale skel, fortælles der, og man forligtes broderligt.

Det var i de tider, da tønderborgerne selv marcherede hjem fra deres øl-kalaser i Rådhuskælderen med musik — Bonnik Spillemand — i spidsen.

DER er en mild atmosfære over Tønder, der får en til at tænke på fynske købstæder. Og man kan føle en stille glæde ved at slentre ad den lange, krumme hovedgade og kigge ind i Kostræde og Peberstræde og de andre snævre sidegader eller gyder, mellem hvilke de gamle kvægstalde og pakhuse skjuler sig ... eller forfriske blikket ved synet af de grundmurede gavlhuses historisk-karakteristiske arkitektur. Apoteket og Borgmester Richtersens Hus er begge den rene øjenlyst, fornem og fængslende kunst. Og der er Kalente-huset, et af landets ældste og mest særprægede borgerhuse. Det er opført i slutningen af middelalderen, formodentlig af et religiøst broderskab, hvis første oprindelse måske skal søges hos de orientalske kalentebrødre.

Men adskillige af Tønders huse er bygget af forlængst henfarne kniplingskræmmere, der var blevet rige på fattige pigers arbejde.

TØNDEREGNENS knipleindustri begyndte i sidste halvdel af femtenhundredtallet og fik ret hurtigt stor økonomisk betydning. Kulminationen nåedes to hundrede år senere, men i dette tidsrum var der et mægtigt forbrug af kniplinger. Adelsfolk, og både damer og herrer, var jo dengang overdådigt kniplingsprydede.

Knipleindustrien var husflid, og især i de fattige smågårde på den lidet frugtbare *geest*, marskens modsætning, sad kvinder i alle aldre og kniplede.

Mens hosebindingen på Herningegnen var bibeskæftigelse for begge køn, og kunne passes samtidig med så meget andet arbejde, var kniplekunsten helt overladt til kvinderne, for knipleriet krævede jo glatte fingre — det går ikke hurtigt nok for hænder, som er ru af groft arbejde i stald og mark og bryggers.

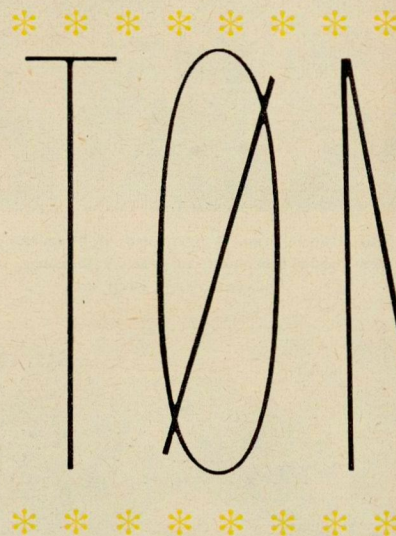
Kniplepigerne begyndte deres livs arbejde i seks-syv års alderen. Og de sad bøjet over kniplebrættet dag ud og dag ind så længe de kunne løfte en hånd eller se en tråd. Et trælsomt liv med yderst få glæder. Og bleg-næbbede og svagelige må de jo være blevet af den stillesiddende tilværelse i de lavloftede bondestuers indelukkede luft.

Fanger var de. Der var ikke noget med at bryde ud eller rejse bort. I syttenhundredtallet var der et særligt stavnsbånd for kniplepigerne. Staten viste kniplingshandelen sin interesse og støttede den med monopol og toldmur og ved at give de små kniplepiger forbud mod at forlade hjemegnen. Der blev ligefrem postyr indenfor regeringen, da det i 1740 lykkedes en kniplepige at rømme fra Sønderjylland og komme til Sverige. Hun var stukket af sammen med en kræmmer, der havde planer om at sætte sving i en svensk knipleindustri.

Penge kom der ud af de arme kniplepigers slid. For bønderne på *geesten* betød knipleriet et tillæg til de små indtægter af jorden, for kniplingsgrossererne rigdom og velbyggede boliger. Og da Tønder i sekstenhundred-

tallet på grund af krig og pest kom på fallittens rand, var det kniplingshandelen, der reddede byen.

Endnu er der kniplersker i Tønder — mest ældre damer, der sidder i deres stille, sirlige hjem og ofrer tålmod og kærlighed på det traditionsrige arbejde. Dejlige ting laver de — og de får jo nok betydeligt bedre betaling end de stavnsbundne forgænger-

Tung og alvorsfuld virker kirken.

sker fik. Men Tønder burde rejse et mindesmærke for „den ukendte kniplerske“, en statue, og den burde stå i nærheden af kirken, hvor så mangen kniplingskræmmer har sit epitafium.

KIRKENS ydre virker tungt og alvorsfuldt. Tårnet, der er opført i 1501, er af en ejendommelig, kraftig, men lidt dyster virkning. Det indre af kirken overvælder med en rigdom af billedskærerarbejder fra renæssancetiden. Pragtfuldt er et sangerpulpitur, der skiller skib og kor, og epitafierne, som rige knip-

således ikke borgere i den gode stad Tønder.

VIL man ellers fordybe sig i minder om gamle tiders velstand, bør man søge til museet, der rummer dejligt udskårne egekister og andre møbler fra velhavende hjem. Her er også vidunderlige sølvsager... ih, hvilket væld af lugtedåser. En særlig fornøjelse derinde er et pragtfuldt rav-halssmykke, mægtige, dybtgyldne naturformede „perler“ og et guldspænde udsmykket med det fineste fili-granarbejde. Der har skullet en granvoksen kvinde til at bære dette pompøse smykke, så det kom til sin fulde ret.

Museets meget smukke lokaler findes i en rest af Tønder slot, som blev nedrevet for et par hundrede år siden. Hvad der nu står tilbage, er et port-hus, som man har restaureret og udvidet. Men gammel og såre troværdig virker bygningen.

Det første Tønder slot blev ødelagt af Erik Glipping og senere genopbygget og gjort til en forholdsvis stærk fæstning med svære bastioner, der spejlede sig i Vidåens vande.

Vidåen... hvem tænker på, at Tønder har været en slags havneby. Men her har vi Skib-brogade, og her har der i sin tid været ankerplads. Gadsens form viser det også. Vidåen var sejlbær, og fra Tønder fragtedes korn og andre varer ad søvejen til f. eks. Norge. Studene gik vel mest sydpå ad landevejen, og kniplingerne solgtes fortrinsvis til København, Lybæk og Hamborg.

STILLE og roligt former dagliglivet sig i den ærværdige købstad. Og hvis den gamle sætning: Den lever vel, som lever ubemærket, også passer for byens vedkommende, så må Tønder leve særdeles vel, for man ser ikke ofte dens navn i hovedstadsbladene. Nå, lad os ikke overdrive, byen huser jo vejrprofeten *Gabs*, og når han oplader sin røst, vendes alle landets ører mod Tønder.

Måske var det værd at besøge ham. Han er nem at finde – han bor på hovedgaden, hvor han har en blomstrende fotografisk virksomhed. Travlt har han – der er nok at gøre med at suse rundt i omegnen og fotografere gårde og stuer og familier. Han kan dog tvinges ned i en sofa for en liden stund:

– Jeg kommer fra Langeland, fortæller *Gabs*, men jeg rejste

Gavle og karnapper præger bybilledet.

fra fødeøen, fordi jeg syntes, at langelænderne viste for lidt interesse for ungdommen. Men sønderjyderne – ja, de er solide og rolige, og de er flittige og arbejdsomme. Men det forekommer mig nu også, at de er noget skeptiske over for unge folk, som vil arbejde sig i vejret – for så vidt ligner de langelænderne.

Gabs taler lidt om byen og siger: – Hvorfor kan vi ikke få startet noget rigtigt industri her? Byen er vel nærmest en embeds- og skoleby. Vi har amtmandssæde, statsseminarium og gymnasium. Men vi savner industri.

Byen mistede sit sydlige opland ved genforeningen, ja, men for resten ligger vi lunt sammenlignet med Langeland. Staten ofrer os – af nationale grunde, fordi vi ligger ved grænsen – en ganske særlig opmærksomhed.

– De er vel ikke byens *enfant terrible*, hr. *Gabs*?

– Der er ihvertfald ingen her i Tønder, der regner mig for vejrprofet.

Nu prøver jeg at fritte hr. *Gabs* ud om systemet bag hans spændende vejrprofetier. Men

han affærdiger mig med en bemærkning om, at jeg ikke besidder forudsætninger til at forstå hans videnskab. Kun så meget vil han sige, at systemet er opfundet af hans far, der også er fotograf, men fra sin grønne ungdom har haft meteorologi som hobby.

Så slår jeg ind på et mindre indviklet emne: Studene, og hr. *Gabs* svarer:

– Ja, de har fortovsret her i byen. Og ude i marsken går de i løsdrift. Det har kostet mig en vogn. – Jo, der var en flok, som skulle over vejen, hvor jeg kom kørende. 20.000 kroner...

Men nu forlystelseslivet?

– Vi tænker ikke så meget på den slags her i Tønder. Vi arbejder om dagen og går tidligt til ro. De få forlystelsessyge tager til Husum – det er et lille Hamborg, hvad angår forlystelseslivet.

UDEN for krummer den idylliske gade sig, under vesterhavshimmel og fugleskrig og med solblink i karnapvinduerne. En ung pige smiler... hele byen smiler... trygt.

CYKLER OG EKSPRESGODS

Perron 7 (som ikke benyttes i trafikken) skal give plads for en ny ekspresgodsekspedition. Den får direkte tilkørsel fra Reventlowsgade og forbindes med godsperronerne, så enhver gene for passagerer undgås. På perron 7 indrettes desuden en særlig cykleekspedition til brug i ferietiden.

REVENTLOWSGADE

HITTEGODS

Jernbanepassagerer glemmer så meget og spørger så sjældent efter de mistede ting, at man nu må udvide depotet for fundne sager. Det får nu 320 meter hyld og 16 meter stænger til at hænge frakker o. l. på. Samtidig vil man forskønne depotets ydre. Det er anbragt i en underlig, langagtig kasse midt mellem loft og gulv ved denne endevæg. Med lidt søjlepynt, glastag etc. mener man nu at kunne få den til at glide ind i banegårdsbilledet på en mindre skæmmende måde.

Tværs over alle sporene i niveau med banegårdshallens gulv bygges en overdækket transportbro for rejsegods og ekspresgods. Den står i forbindelse med perronerne ved elevatorer og med det nye ekspresgodspakhus ved en rampe, således at små, elektrisk drevne transportvogne kan føre både ekspres- og rejsegods direkte fra indleveringen til de ventende tog.

LÆNGERE TOG

Perron 1 og 3 (ankomst og afgang for langturs-tog) forlænges ind under ankomsthallen, så der bliver plads til holdende tog med 14-15 personvogne uden at passagerernes vej til de yderste vogne forlænges.

DROSKE-HOLDEPLADS

ANKOMSTSIDE

Nærmeste opgang er fra perron 1 (hvor f. eks. Jyllandstog oftest ankommer).

GARDEROBEN

bevarer sin hidtidige plads, men udvides væsentligt.

DSB-KINO

S-TOGS-PERRONER

REJSEBUREAU. KIOSKER

FREMtidig REJSEGODS- UDLEVERING

FREMtidig REJSEGODS- INDLEVERING

NUVÆRENDE REJSEGODS- INDLEVERING

MONTRER

NUVÆRENDE REJSEGODS- UDLEVERING

APOTEKER- VARER

FREMtidig KIOSKER

Udgangen mod Tivolisiden er hovedbanegårdens hovedudgang - ikke blot for dem, der skal i Tivoli lige på den anden side af Bernstorffsgade. Stedet fremtræder imidlertid i øjeblikket ikke helt som DSB-ledelsen kunne ønske det - først og fremmest fordi trappen her også benyttes som aflæsningsplads for ekspresgods. Det kan være et ganske livligt sceneri, da det ofte er særprægede former for gods, man ekspederer på denne måde - levende dyr f. eks. Men det kan være lidt generende, at ekspresgodset undervejs fra bilerne til indleveringsstedet krydser strømmen af rejsende. Og man synes heller ikke, det fremmer den rigtige atmosfære, at en tilrejsendes første oplevelse i storbyen måske er den at snuble over en pattegris eller en kasse røgede sild. Derfor skal ekspresgodsekspeditionen nu flyttes til det af banegårdens hjørner, som på tegningen ligger øverst til venstre.

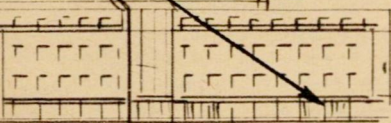
BERNSTORFFSGADE

ANSIGTSLØFTNING DER BETALER SIG SELV

Hotel Astoria med statsbanernes rejsebureau, hvor der også skal ske lokalemæssige reformer for at skaffe mere plads.

Hovedindgang

Vesterbrogade. I forhallen (som ikke ses på tegningen) fjerner man det kioskparti, som i øjeblikket deler strømmen af ankomende rejsende i to arme.

NEDGANG
TIL
PERRONERNE

VENTESAL

AFGANGSSIDE

SKRANKERNE FALDER

Lige siden den nuværende banegårdsbygning blev taget i brug, har den været domineret af „øen“ i midten af den store banegårdshal – det af skranker, kioskbygninger og andre barrikader afspærrede område, hvor kun dragere, jernbanefolk og andre „vedkommende“ må sætte deres fod. Som det i vore tider overalt bliver sværere at holde folk og matroser ude fra hinanden, falder nu også disse skranker. Fremtidig skal man f. eks. kunne komme ind ad hovedindgangen (under uret) og gå lige tværs over hallen til opgangen fra ankomstperronerne – sølle 50-60 meter, mens turen mellem de to punkter i øjeblikket er på ca. 200 meter. Gulvet ryddes dog ikke ganske, men „øen“, som er på op mod en tønde land, brydes op i en del mindre enheder (kiosker, bænke, montrer etc.) med fri passage på kryds og tværs. Kioskbygningerne vil antagelig også blive gjort noget elegantere end de nuværende. De punkterede konturer angiver „øens“ nuværende strengt bevogtede grænser.

KØBENHAVNS hovedbanegård nærmer sig stærkt de 50 år og ganske som adskillige skuespillerinder i den alder trænger den svært til en ansigtsløftning. Det er ingen billig spøg – heiler ikke for en hovedbanegård. Den sanering af den store banegårdshal, som er anskueliggjort på tegningen til venstre, vil koste ca. 4 millioner kr. og hertil kommer ændringer for ekstra små 3 millioner kr. i en tilstødende administrationsbygning (ikke vist på tegningen). Til sammenligning tjener, at hele hovedbanegården kostede 2 millioner kr., da den blev opført.

I modsætning til mange andre foryngelseskure skulle denne imidlertid kunne betale sig selv. Ved ændringerne i banegårdshallen bliver der plads til så mange nye salgskiosker, at af-

giften af dem beregnes at give DSB en ekstraindtægt på 400.000 kr. om året – altså en meget pæn forrentnings- og afskrivningsprocent af det investerede beløb.

Og hertil kommer, hvad ændringerne sparer kunderne for i slidte skosåler. Alene af fjerntrafikpassagerer skal daglig en halv snes tusinde mennesker til eller fra hovedbanegårdens tog mange som bekendt ledsaget eller afhentet af slægt og venner. Blot omlægningen sparer hver af dem for 50 meter, bliver det en samlet spadseretur på et sted omkring de tusind kilometer om dagen – som fra København til Svejts. Regner man nærtrafikpassagererne med, er det et helt nationaløkonomisk kup, der er tale om, ganske vist på skomagerens og skotøjshandlerens be-

kostning. – Man går da også i gang med reformværket allerede i dette forår, men det vil tage mere end 5 år, før det er tilendebragt, bl. a. fordi ændringerne jo skal ske, så arbejdet generer passagererne mindst muligt.

Når det er overstået, skulle der være skabt gode forhold for en årrække, men som et rent fremtidsperspektiv peger DSB-folkene dog allerede nu på, at man jo kan opføre et højhus tværs over sporene, enten langs Tietgensgade (d. v. s. uden for tegningens venstre kant) eller der, hvor forhallen i øjeblikket er placeret. Selve banegårdsbygningens imponante konstruktion af granit og røde mursten har man dog end ikke i denne fremtidsfantasi turdet forgribe sig på.

Gå op i kvaliteten
og forlang
SUPER

Stafet

Super Stafet er
rigtige mandfolkesokker
af spun perlon og

uld kamgarn – og med

3 måneders slidgaranti

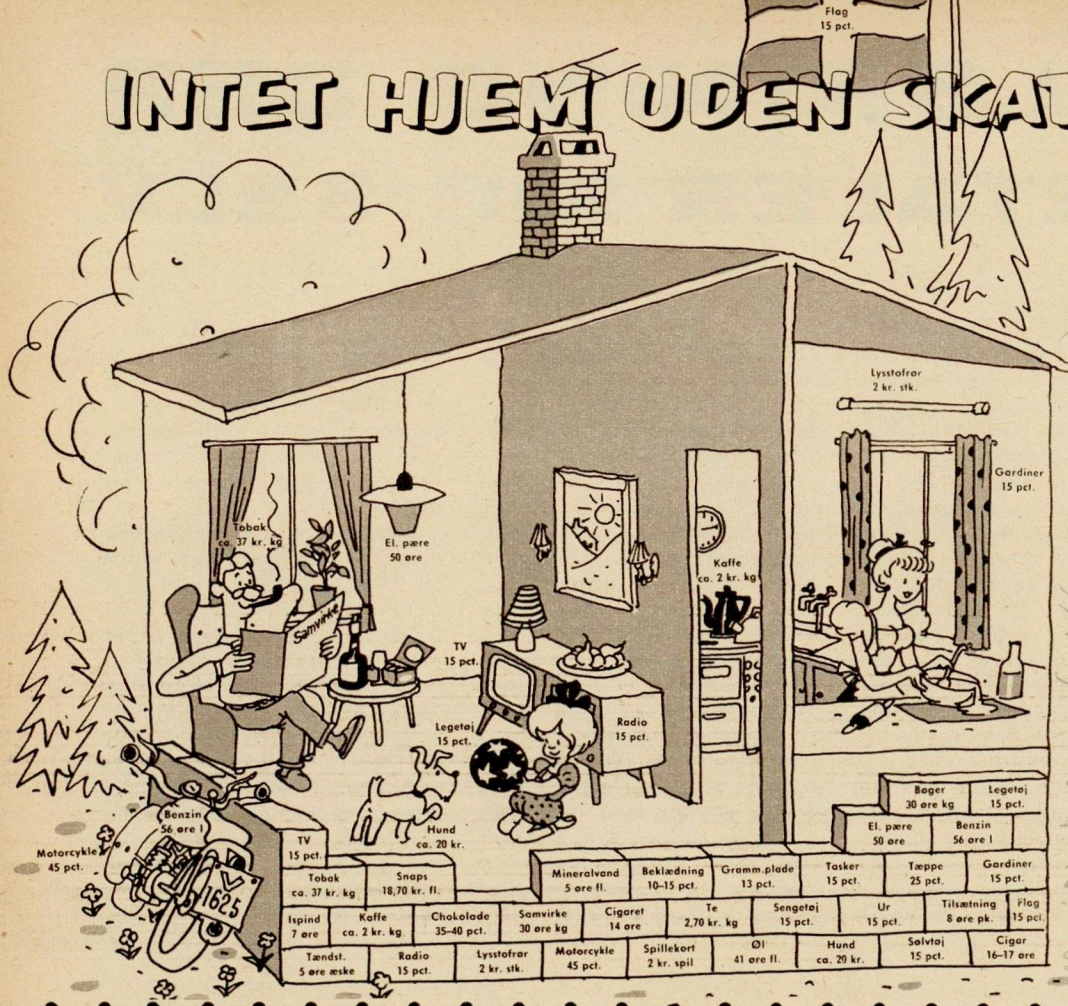
Dessin 720 ..... 9.45

- en kvalitetsvare fra

INTET HJEM UDEN SKAT

DE NYE skattelove fritager endnu nogle titusinder af medborgere for at betale direkte skatter til stat og kommune. Men i virkeligheden slipper ingen for at bidrage til det offentlige. Ved siden af selve skattebilletten må vi jo nemlig regne med alle de indirekte skatter, told- og forbrugsafgifterne samt ejendomsskatter m. v. Og sådan må det vel også være. Statens og kommunernes behov for penge er så stærkt stigende, at indkomst- og formueskatterne langt fra kan bære det hele. Derfor får de indirekte skatter øget betydning. I år runder deres samlede beløb de 3 milliarder kroner eller cirka 700 kroner pr. indbygger. Det er mange penge, og det er penge, der griber dybt ind i hvert eneste hjemskøkonomi.

Det gælder også hjemmet, som vi her kikker ind gennem væggen til. Det er kun et lille hjem, og en lille typisk familie på mor, far og ét barn, der har samlet sig nogle af de goder, som er ved at blive almindelige i vort samfund. Tegningen fortæller, at det ikke har kunnet ske, uden at statsfinansierne har fået deres tribut.

Og endda er langt fra det hele med på tegningen. Vi har f. eks. ikke på tegningen illustreret ejendomsskatterne, forlystelseskatten, restaurationsafgiften, totalisationskat, en lang række toldafgifter o.s.v. Her kommer de direkte skatter; i en fornylig udkommet bog, *la Cour og Wass: „Skattelovene“* (Gyldendal), opregnes ikke færre end 30 sådanne, fra rangskat til sømandsskat.

SALGS TEKNIK

I gamle dage var salgsteknikken en anden – eller var den? spørger Arthur Klæbo i denne fornøjelige artikel

Jeg er aldeles overbevist om, at det er livsvigtigt for al menneskelig trivsel, at handelen går strygende. Men jeg er meget tvivlende, når jeg skal afgøre, om køb eller salg er det vigtigste.

Af og til får jeg et levende indtryk af, at salget er det vigtigste. I Amerika så jeg mange beviser herpå. De forretningsdrivende har taget en hel videnskab i deres tjeneste for at få gang i salget. Det er lige, hvad nationen lever af, siger de. Og videnskaben arbejder utrætteligt for at finde ud af de bedste salgsmetoder. Nu skal De bare høre. I store forretninger sættes snurrende filmapparater op, som fotograferer kunderne, når de står foran de bugnende varediske. Og hvis det nu lysner lidt mere i deres øjne, når de ser på en rød kaffepose end når de ser på en gul, ja, så varer det ikke længe, før alle kaffeposer og tobaksdåser og grydesleve kommer frem lige så røde og fine som rubiner. Barbersæbe og fiskebolledåser og hårkamme formgives, så

vore hænder griber efter dem, længe før vor hjerne har sagt, at vi bruger elektrisk barbermaskine, skal have røgede sild til middag, og fik et helt dusin lommekamme til jul. Det er meningen, at vi skal købe, før vi har tænkt os om. Og som om dette ikke var nok, så sætter forretningsmanden os „i stemning“, med musik og farver og den slags, så vi bliver så forblindede, at vi slet ikke ser på, hvad vi bruger pengene til. De lader en gramfonplade spille „lyd, som når det regner“, for så vil vi føle trang til at se mennesker hos os, holde selskab, og derfor må vi straks og omgående købe nye dækketallerkener, sofaer og ægte håndmalede oliemalerier til at hænge på væggene.

En skønne dag går det måske op for et stakkels menneske, at hans hus er fyldt med alverdens ragelse, som han slet ikke kan komme af med. Det er jo så moderne at bygge huse, der hverken har loftsrum eller kælder. Hvad skal vi gøre med ragelset? Smid det væk! Javel, for så bliver der plads til noget nyt, og det er lige hvad forretningsfolkene regner med.

Hvorfor køber vi? Kunne vi forbrugere ikke mobilisere et hold af videnskabsmænd til at finde ud af det? De allerfleste af os køber jo i øst og vest, og vi køber meget mere end det, vi trænger til. Sikke bøger, der kunne skrives.

Jeg har aldrig anet, hvorfor jeg købte. Ved en smule eftertanke vil jeg indrømme, at jeg kunne købe meget mindre. Min kone forfægter stærkt den teori. Men jeg kan ikke stå fast over for det kolossale pres. Der er jo også sket det, at hvad mine svogere har, skal vi også have. Hvorfor? Spørg min kone, d'herrer videnskabsmænd.

Nej, det var lettere i min ungdom. Når

vi kom hen til kræmmeren, så stod han der, tyk og bred bag disken og så lige gennem os. Når vi bad om et pund margarine, sagde han rent ud, at vi lige så godt kunne nøjes med det halve. Det var vel ikke meningen, at der skulle margarine på alt smørrebrødet? Og når konerne havde udset sig et fint stykke kjoletøj, sagde kræmmeren, at de nok kunne klare sig med en halv meter mindre, for det var dobbeltbredt, og der var så mange andre koner, som også skulle have ny sommerkjole. Ak ja, det var dengang. Jeg mindes en, som solgte brød. Han fik en kasse hver uge. Det var godt brød, der manglede ikke noget der, og handelen gik så strygende, at han havde udsolgt om onsdagen. Ja, sagde han, det er rent galt med disse her brød. De rækker ikke.

Det var altså i de såkaldte gode gamle dage, da en kræmmer patriarkalsk herskede over sine kunder, og butikkerne ikke var forvandlet til glas- og chromskinnende „salgsmaskiner“, og begrebet „salgsteknik“ slet ikke var opfundet. Egentlig troede jeg, at den gamle høkerbutik var død og gravsat med min egen ungdoms forsvinden, men så mødte jeg den forleden lyslevende – endog midt i hovedstaden. selv om det var på en af dens mindre befærdede sidegader. Nu skal De bare høre!

Jeg gik ind i en lille butik for at få en flaske kaffebløde. Der stod en ung mand og ventede og pludselig røg delikatessedamen op gennem gulvet som trolde af en æske med en flaske mælk i favnen. Sådan syntes jeg ihvertfald, det tog sig ud.

Da det blev min tur, gjorde hun store øjne og sagde:

„Kunne De nu ikke have sagt det noget før, nu skal jeg ned i kælderen igen.“

Den 14-årige Peer Østergaard Jensen i Silkeborg bad for nogen tid siden uddeler Mogens i brugsens afdeling Fuglebakken om at fremskaffe nogle ganske bestemte numre af „Samvirke“. De blev sendt til Peer, men samtidig spurgte vi nysgerrigt, hvad der optog ham så så stærkt. – Jo, han havde i skolen fået til opgave at skrive om et land, han selv valgte, og af artikler i „Samvirke“ var han blevet så interesseret i Kuwait, at han ville skrive om det lille land ved Den persiske Havbugt. Ganske vist havde han allerede de pågældende numre, for han gemmer „Samvirke“, men nu skulle han klippe billeder ud for at illustrere opgaven, og så klippede han samtidig andre billeder, der også skulle bruges, i stykker. Peer, der er meget glad for geografitimerne ses her i gang med sin afhandling. Det blev et nydeligt lille værk.

BOLLER OP OG BOLLER NED. Den 1. februar begyndte fastelavnsbollesæsonen i Esbjerg og Omegns Brugsforening, og det blev en strålende sæson. Det var mejerigtige boller, for de sidste dritler kølehusmør gik med i købet, og man holdt tal på bollesalget: 45.492 smørbagte boller og 53.058 flødeboller. Ialt 98.550 boller – til 5324 medlemmer. Det er (i gennemsnit) 18 boller pr. medlem.

BRUGSFORENINGERNE, samlet i De samvirkende Brugsforeninger bliver talstærkt repræsenteret på Det kooperative Fællesforbunds kongres, der afholdes 22. og 23. maj i København, idet de kan sende maksimalt 75 delegerede. Kongressen, der træder sammen hvert tredje år, er højeste myndighed for Kooperationen i vore byer, og forbundet spænder over brugsforeninger, byggefagssammenslutninger og mange forskellige produktionsvirksomheder.

BRUGSFORENINGS-JUBILÆER: 75 år: Skjold Brugsforening den 10. april, Strø Sogns Brugsforening den 14. april, Annisse Brugsforening den 4. maj. – 50 år: Holbæk Brugsforening den 14. april, Brovst og Omegns Brugsforening den 2. maj, Aabyhøj Brugsforening den 9. maj. – 25 år: Hundstrup Brugsforening den 30. april.

MLU – Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring – afholder sin årlige generalforsamling den 29. og 30. april på Wivex i København.

Det „dyre“ danske sukker

Vi har modtaget følgende:

Da de bemærkninger, „Samvirke“'s redaktion har knyttet til min redegørelse om sukkerproduktionens forhold må skyldes en forkert opfattelse af de foreliggende kendsgerninger, beder jeg om plads for følgende supplerende orientering:

„Samvirke“ hævder fortsat, at de danske forbrugere må betale tilskud til sukkereksporten. Dette er ikke rigtigt. Den indlandske pris for sukker har i de sidste 20 år gennemsnitlig været lavere end verdensmarkedsprisen, og alene i årene 1950-57 har de danske forbrugere betalt 209 mill. kr. mindre for sukkeret end dets eksportværdi.

Den såkaldte verdensmarkedspris er selvsagt ikke, som bladet hævder, fastlagt for nogen periode fremover. Den ændres dag for dag og er alene afhængig af udbud og efterspørgsel.

Denne pris omfatter iøvrigt kun markedet for de sukkerproducerende landes overskudsproduktion og kan som følge deraf ikke danne basis for et lands sukkerproduktion som helhed. Hvis den danske produktion skulle baseres på den nuværende lave verdensmarkedspris, skulle roerprisen nedsættes til kr. 4,50 pr. hkg roer, og en sådan pris ville næppe være særlig tiltrækkende for de danske sukkerroedyrkere.

N. ARNTH-JENSEN

„Jamen, lad så være,“ sagde jeg, og regnede med, at hun havde svært ved at gå på trapper.

„Brød,“ sagde jeg.

„Nu skal jeg se efter, om vi har noget.“ Hun ledte i skuffer og skabe og kasser, men fandt ikke noget. „Nej, jeg må vist alligevel ned i kælderen,“ sagde hun og sukkede.

„Nej, nej, da, lad mig så få et par grisetæer i stedet.“

Delikatessedamen så strengt på mig og sagde: „Det er lige præcis, hvad jeg har nede i kælderen. – Men vi har gode røgede sild,“ tilføjede hun. Hun syntes vel, at det var synd for mig at stå der og ikke komme af med en eneste øre.

Jeg på min side syntes, det var synd for hende, så jeg slog til og var endda så flot, at jeg forlangte fire røgede sild.

Delikatessedamen satte igang og ledte. Men ikke så meget som en smalskuldret røget sild kom frem i dagens lys.

„De må være nede i kælderen,“ sagde hun og tørrede næsen i et sort håndklæde.

Det endte med, at jeg købte tre dåser jordbærmarmelade. Det var det eneste, hun havde i sin butik. Det var blevet et umætteligt krav i mig at købe noget i den butik, ligemeget hvad det var. Jeg følte mig faktisk under tvang. Og nu lurte jeg på, om ikke denne blåfrosne delikatessedame var helt klar over min tilstand. Hun havde en fantastisk salgsteknik, og hun kunne sælge lige det, hun ville af med – uanset om kunden havde brug for det. Mage til salgsteknik har jeg ikke været vidne til, siden jeg kom i min ungdoms høkerbutik.

PS. Jeg har fundet ud af, at hun ikke har kælder. Der står bare en kasse under disken.

Stafet

er til at slide på

Dessin 3/1074.

Super Stafet 3/4 strømper er fremstillet af spun perlon og uld og har tå- og højhælsforstærkning af super twist perlon.

Super Stafet er godkendt af Textil-prøvenævnet. 3 måneders slidgaranti.

Str. 5 koster 6,25

- en kvalitetsvare

fra

En trafikulykke gjorde fru Simonsen blind.
Her fortæller hun åbent og nøgternt
om den blindes lod, og om sin kamp
for at bygge en tilværelse op
på helt nye vilkår.

Når verden bliver ET STORT MØRKE

DET er næsten ikke til at tro, at hun er blind. Et par klare, blå øjne ser direkte på mig gennem brilleglassene. Men øjnene er af glas, forarbejdet af Europas fineste glaspuster.

Hendes lille person er net og velplejet. Kjolens og læbestiftens farver er fint afstemte. Neglene er velplejede.

– Når man har et alvorligt handicap, er det dobbelt vigtigt, at man interesserer sig for sit ydre, siger hun.

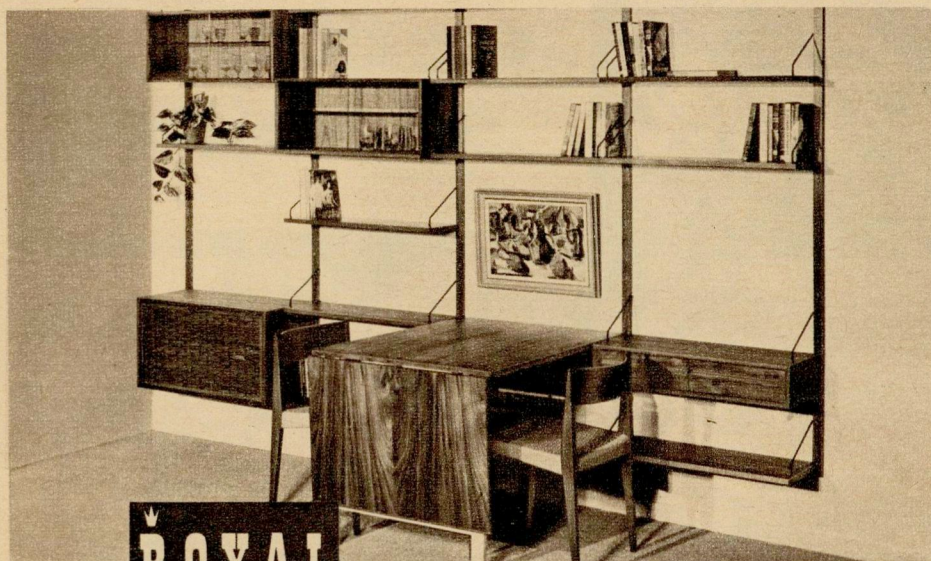
Fru Simonsen har ikke altid været blind. For en snes år siden levede hun en normal tilværelse som lægefrue i en jysk provinsby. Så kom krigen og besættelsen. Hendes mand evakuerede hende til et sommerhus –

han var bange for, at tyskerne skulle tage hende, fordi hun havde jødisk blod i årerne. Da han mente, faren var drevet over, hentede han hende hjem igen i sin vogn. Det var en mørk aften. De kørte med god fart, og fru Simonsen sad foran, ved siden af førersædet. Pludselig var det, som om verden og de selv sprængtes i tusinde stykker. De var braset ind i en bil, der holdt i højre vejside med slukkede lanterner, en tyskerbil. Fru Simonsens ansigt blev kunst i en stribe henover øjnene og næseroden.

Da hun kom til bevidsthed, gjaldt hendes første tanke det ufødte barn, som hun bar på. Lægerne kunne berolige hende på dette punkt. Hun fik at vide, at hendes syn var

Fru Simonsen med sin førerhund. Der skal mod til at bruge den, siger hun, og i starten er man dødsangst. Men det er en vidunderlig gave.

**ROYAL
SYSTEM**

**Smukke fornyelser
til hjemmet
- ROYAL passer
til ethvert interiør**

Se Royal systemet demonstreret i FDBs møbelafdelinger i Århus, Aalborg, Esbjerg, Odense, København, Norita Magasinet, Holbæk, og BF magasin, Rønne, samt HB møbelafdelingerne på Vesterbrogade 39 og

Frederiksborggade 33 og Magasin „Anva“, Vesterbrogade 2, Kbh. I Royal brochuren som udleveres gratis gennem brugsen, får de alle oplysninger om kombinationsmulighederne og priser på de enkelte elementer.

borte, men først langsomt trængte det ind til hendes bevidsthed. Hendes fysiske elendighed var for stor.

Barnet blev født – hendes yngste barn, som hun aldrig har set. I forvejen havde hun to børn på fem og tre år. Heldigvis var de for små til at fatte gruen i det, der var sket.

En svær periode fulgte.

– I starten troede jeg, at jeg ingenting kunne, siger fru Simonsen. Jeg bare sad og lod mig varte op. Jeg misbrugte børnene og min mand. Heldigvis forstod min mand, at de gjorde mig en bjørnetjeneste ved altid at springe for mig. Han forklarede mig, at jeg måtte tvinge mig selv i gang igen – hele tiden prøve, om jeg kunne gøre tingene selv, hele tiden øge kravene til mig selv. Dengang syntes jeg, han var lidt hensynsløs, men idag ved jeg, at han gjorde det rigtige. Dels trives man selv bedre ved at være i aktivitet, dels har man ikke lov at beslaglægge sine børn ustandselig – de skal have lov at leve deres liv.

Men samtidig med, at man træner sig op, må man erkende, at der er visse ting, man aldrig vil kunne gøre. Man må een gang for alle anerkende sin blindhed, og på visse punkter må man resignere, hvis man ikke skal sprede tristhed omkring sig og trætte sine pårørende. Fru Simonsen har f. eks.

Hun befinder sig bedst hjemme – dér færdes hun sikkert. Men hver ting må ligge nøjagtigt på sin plads, ellers skifter sikkerheden pludselig til hjælpeløshed.

Læse, strikke, væve og høre radio – det går der mange timer med. Iøvrigt passer hun telefon for sin mand, skriver på skrivemaskine og går på indkøb med sin førerhund.

En førerhund er en vidunderlig gave. Man kommer til at elske den omtrent som sine egne unger. Den gør den blinde uafhængig af andre mennesker. Men der skal mod til at bruge den. I starten er man dødsensangst. Nogle blinde overvinder aldrig den angst – de må opgive at bruge hund.

Men blindhed kan også føre noget godt med sig. Forholdet mellem fru Simonsen og hendes mand er blevet stærkere og dybere. De har erfaret, at sorg binder mere sammen end glæde. Og blindheden har givet hende tid til at tage sig rigeligt af sine børn – hun, som før i tiden havde travlt med så meget andet. Altid har hun været parat til at lytte og tale og give råd – derfor er der groet en sjældent fortrolighed op mellem hende og børnene.

Følsomheden bliver større. Når man selv har oplevet ulykken, berører det en dybere, når andre bliver ramt, og man tænker mere over, hvordan man kan hjælpe. Man lærer at lytte til andre mennesker, at lodde deres sindsstemning. Mange kommer til fru Simonsen med deres problemer, og mange har hun hjulpet med sin stille styrke.

Man oplever med større styrke – glædes lettere, røres dybere. Man kræver større lødighed af de ting, man beskæftiger sig med. Man kommer ind i en menneskelig og intellektuel udvikling, som man måske under normale forhold slet ikke havde fået tid og lejlighed til at gennemløbe.

Under hele samtalen har fru Simonsen fastholdt mig med dette blå blik, der synes at le ad alle hendes ord. Hun er lidt stolt over, at hun kan forvirre mig.

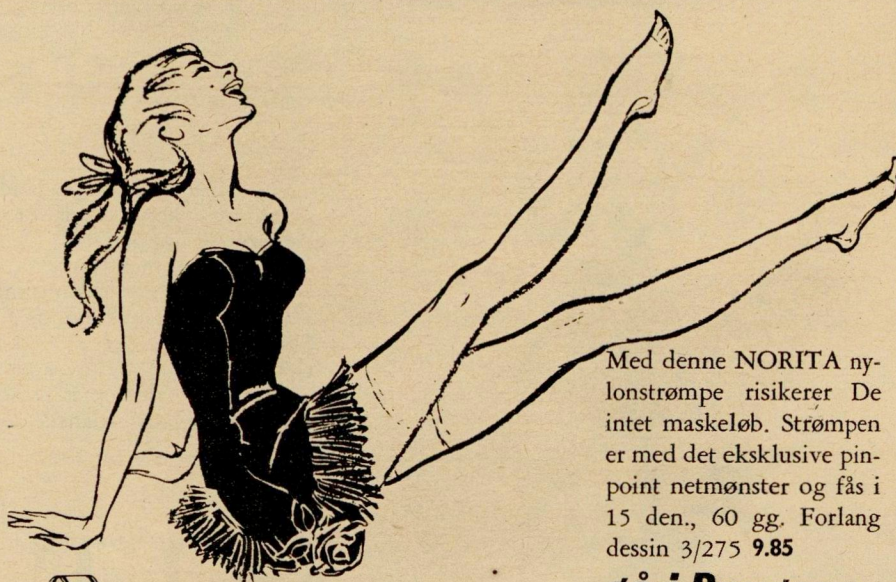
– Når man har et handicap, vil man helst have, at andre skal glemme det, siger hun. Jeg synes, det er sjovt, når folk undlader at hjælpe mig, fordi de helt har glemt, at jeg er blind. I sådanne øjeblikke synes jeg, at jeg har vundet kampen.

ikke meget ud af at gå i teatret med den øvrige familie, derfor bliver hun i reglen hjemme. Hendes mand holder af at rejse, og sommetider er hun rejst med ham, men hver gang har hun følt sig som en klods om benet på ham, selv om han forsikrer hende, at han er glad for at have hende med. Hendes personlige udbytte af en rejse må desuden blive meget ringe, så alt i alt finder hun det rimeligere, at han rejser alene. Det kan stadig hænde, at hun føler en snært af bitterhed, men hun har lært at bide den i sig. Hun ved, at hun selv må bære hovedparten af sorgen, hvis familielivet ikke skal lide skade.

Nægtes kan det ikke, at man bliver ensom, når man bliver blind, uanset hvor godt man har det med sine omgivelser. Man opfatter tingene helt anderledes end de seende – derfor kan de ikke altid følge ens tankegang, og man kommer let til at virke lidt sær. Sommetider synes de, at man opfører sig tåbeligt og upraktisk, fordi man går efter andre sanseindtryk end de seende. Derfor kan det ikke undgås, at den blinde undertiden gribes af nedtrykthed. I sådanne situationer tager fru Simonsen altid en bog – der findes en masse dejlig litteratur i punktskrift. Så er hun straks i en anden verden, hvor hun kan glemme sig selv og slappe af. Hun abonnerer på forskellige tidsskrifter – mørkegrå, døde hefter, som under hendes fingre får liv og farve.

Norita Garanteret sikret mod maskeløb...

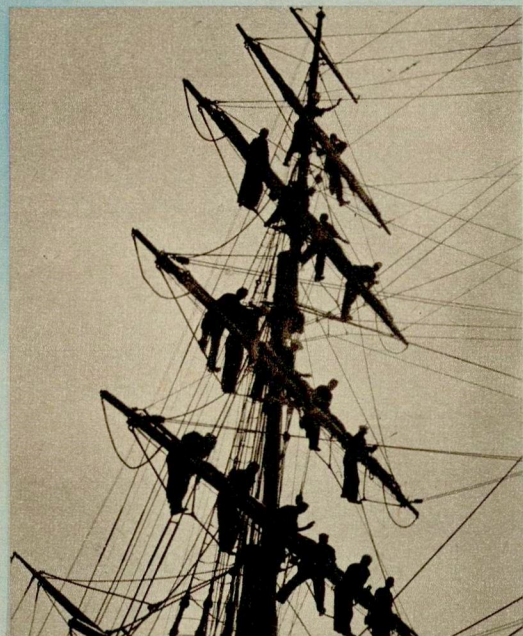
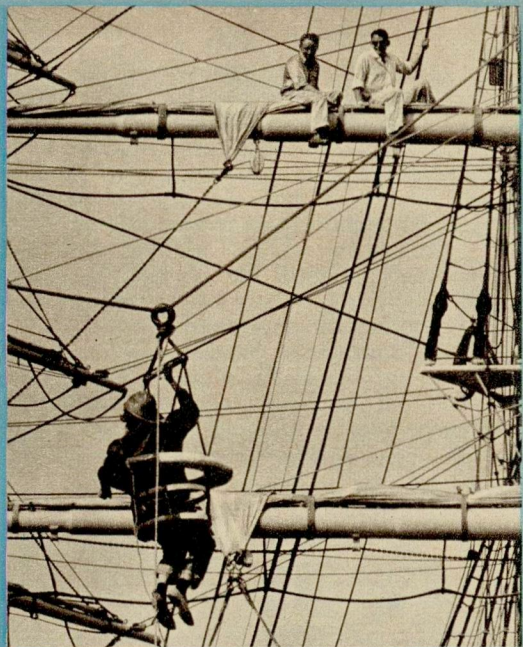
Med denne NORITA nylonstrømpe risikerer De intet maskeløb. Strømpen er med det eksklusive pin-point netmønster og fås i 15 den., 60 gg. Forlang dessin 3/275 9.85

- gå i Brugsen

så får De dividende - ovenikøbet

DET er nok næppe udsigten til ros og magt, der hvert eneste år lokker mange hundrede danske drenge til at melde sig som vordende betvingere af – for nu at blive i de Ewald'ske vendinger – det sortladne hav. Men hvad det end er, må det ret hurtigt gå op for dem, at det vist alligevel er en noget besværlig vej til deres ønskers mål, for det store flertal falder forbavsende hurtigt fra.

Er det skuffede romantiske forestillinger, der får dem til det? Næppe, for allerede fra starten får de varsko om, at sølivets romantik er blevet noget afbleget, og i hvert fald ikke længere er helt på højde med de drengebogs-traditioner, der kræver, at man skal stikke af hjemmefra og tage hyre på den første den bedste skude for at blive rigtig sømand.

Hvis en dreng i dag vil ud at sejle, kræves der nemlig først og fremmest, at han møder op med forældrenes skriftlige tilladelse. Plus en del andre papirer. Så det er ikke helt som i kaptajn Marryats dage.

Når disse formaliteter er i orden, kan den vordende matros gå to veje: enten kan han gennem et rederi skaffe sig hyre som dæksdreng på et skib, eller også kan han starte med en skoleuddannelse på enten en sømandsskole på landjorden eller på skoleskib.

Der er delte meninger om, hvorvidt sejlads med sejlskibe har nogen praktisk betydning for de unge, men mon, de alligevel ikke selv synes, at det at fare op og ned i mast og ræer giver dem noget af det, de på forhånd havde drømt om. Og det er jo også noget værd.

Af sømandsskoler på landjorden har staten tre i henholdsvis Frederikshavn, Esbjerg og Sønderborg. Deuden findes to private: Sømandshøjskolen i Svendborg, der arbejder i tilslutning til Indenlandsk Sømandsmission, og J. Lauritzens Søfartsskole i Kogtved ved Svendborg. Denne sidste råder over to skoleskibe, „Lilla Dan“, der er et mindre øvelsesfartøj til sejlads i danske farvande, og

„Fenia Dan“, der fungerer som en slags efterskole for søfartsskolens elever, og som sejler som fragtskib i udenlandsk fart.

Hvis den unge har fået nok af landjorden og straks vil ud på bølgerne for at få sin skoling her, kan han komme ombord i „Georg Stage“. Billederne på disse sider samt på forsiden skildrer livet ombord på dette skib under et togt til Christiansø – Danmarks østligste punkt.

„Georg Stage“ er beregnet for begyndere; eleverne skal være mellem 15 og 18 år, og uddannelsen omfatter et togt på cirka 4½ måned i perioden fra april

Næste år kan „Georg Stage“ fejre sin 25 års fødselsdag. Det er iøvrigt dette navn, idet det første kom i fart i 1882.

til september. Der er plads til 80 elever ombord, og uddannelsen betragtes som grundlæggende ikke blot for matroser, men også for telegrafister, navigatører, hovmestre o. s. v.

„Georg Stage“ ejes af en privat stiftelse, oprettet af afdøde skibsreder C. F. G. Stage og hustru til minde om deres søn. Det første „Georg Stage“ kom i fart 1882; det blev i 1905 ramt af en

IKKE LUTTER R

Ferie dage er kostbare

Ferierejser repræsenterer i penge en meget stor arbejdsindsats. Blandt andet af den grund er det ikke nok at få nogle gode dage og muntre oplevelser ud af rejsen, den skal være så veltilrettelagt, programmet så godt og rejselederen så dygtig, at man ikke blot rejser og ser, men at man *oplever* og vender så forfrisket hjem, at det mærkes langt ind i fremtiden.

Lad COMUS hjælpe Dem med at finde den rejse, der er den rigtige for Dem, hvad enten det nu skal være en „ligge-stille-rejse“, en „ud-at-se-rejse“, en passende blanding af disse to ting eller måske noget helt fjerde.

COMUS REJSEBUREAU

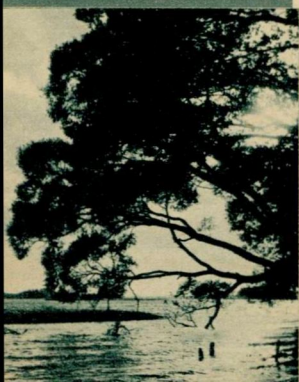
NØRREVOLD 15

(VED NØRREPORT STATION)

Telefon: Minerva 6150

OLSTENSK VEJTS

8 dage - pris 274 kr. - incl. store udflugter.
Afreise: 23/6 - 7/7 - 14/7 - 21/7 - 28/7 - 4/8.

Med Europabus fra København kl. ca. 7,00. Frokost på Østersøfærgen. Ugeophold med god forplejning og fin privatindkvartering, alle værelser kontrollerede. (Tillæg for ophold på gæstgiveri ca. 20 kr.) Heldagstur til Lübeck og Hamburg, tur på de 5 søer. Dansk rejseleder. „Koldt bord“ på færgen ud og hjem. Hjemkomst København tirsdag kl. ca. 20. Turens hovedkvarter, Pløn, er en smuk, gammel by med idyllisk beliggenhed.

ØSTRIG

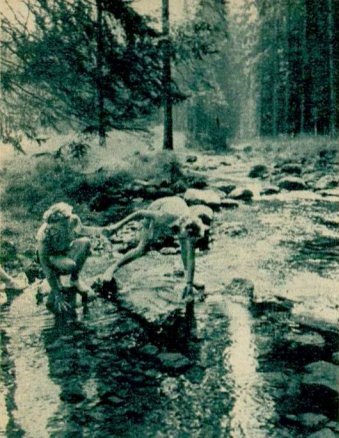
Hvileferie I TYROL

10 dage - pris 495 kr. Afreise: 18/6 - 2/7 - 9/7 - 23/7 - 30/7 - 13/8. Sovevognsrejse.

Denne rejse, der har hovedkvarter i en typisk lille tyrolerby med ca. 8000 indbyggere, beliggende i Inndalen 1 time fra Innsbruck, 15 min. fra Kufstein og Rattenberg, Østrigs to ældste byer, er den ideelle hvilerejse. Byen har svømmebad, bio, danserestaurant, mulighed for udflugter til Norditalien, Salzburg, Achensee m. m. hver uge. Prisen indbefatter heldagstur ad den storslåede Alpevej til Grossglockner - en betagende oplevelse. Da det drejer sig om en hvilerejse, er der kun indlagt én fast udflugt i programmet.

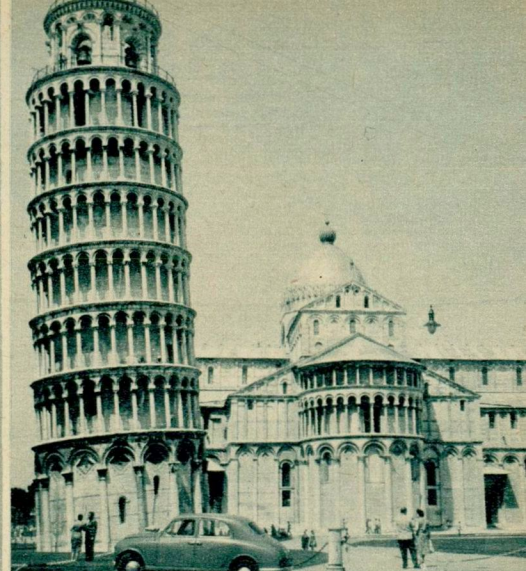

8 dage - pris 300 kr. Store udflugter. Afrejse hver søndag fra 14/6 og derefter så længe tilslutning opnås.

Togrejse til Gedser, frokost på færgen, videre rejse med bus fra Grossenbrode til S. Andreasberg i Oberharz. Middag i Uelzen. Indkvartering hos hyggelige værter, hvis værelser er under tilsyn af den lokale turistforening. Morgenmad hos værterne, dagens hovedmåltider indtages samlet. Tillæg for ophold på „Gasthof“ eller i pension ca. 20 kr. pr. uge. Stor Harzrundfart, tur med svævebane, besøg i Goslar, Clausthal-Zellerfeld m. v. Mindre Harzrundfart til Bad Grund og drypstenshulerne ved Iberg. Omegnsture. Hjemstavnssaften. Dansk rejseleder. Afslutningsfrokost på færgen.

Det skæve tårn i Pisa.

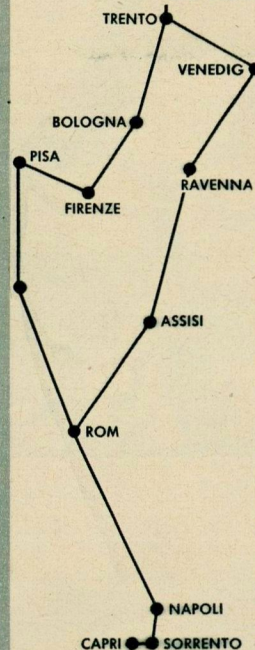
Den store rejse

ITALIEN RUNDT

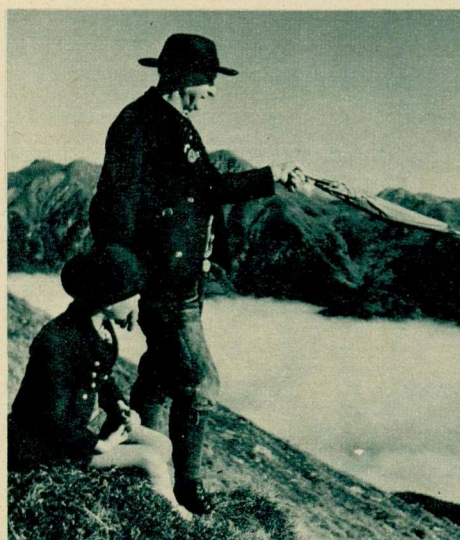
14 DAGE - PRIS 897 KR.

AFREJSE: 17/5 - 12/7 - 2/8 - 6/9

SOVEVOGNSREJSE

Rejsen omfatter så gode som alle de steder, man mindeligvis har på ønskesedlen, når en Italiensrejse overvejes. Der rejses med tog til Trento i Norditalien og fortsættes derfra med bus langs Gardasøen via Verona til Venedig. Via Ravenna til S. Marino og over Assisi til Rom. Store rundture i Rom. Fra Rom via Napoli og Pompei til Sorrento og Capri. Langs midelhavskysten til Grosseto og Pisa. Sidste overnatning i Firenze og Bologna. Fuld forplejning på rejsen fra „koldt bord“ på færgen første rejsedag til afslutningsfrokosten sidste dag. 1. kl.s rejseleder.

ØSTRIG

SALZBURGER-LAND

10 dage - pris 500 kr. Afrejse: 25/6 - 16/7 - 6/8. Sovevognsrejse.

Rundtur i Salzkammergut, besøg i saltminerne ved Hallein. Ophold i det idylliske Glaserbach ved foden af Gaisberg, 4 km uden for Salzburg, hvortil der er gode og hyppige busforbindelser. Indkvartering på godt „Fremdenheim“. Dansk rejseleder. Fuld forplejning på rejsen fra frokost på Østersøfærgen første dag til afslutningsfrokost på færgen på hjemtur.

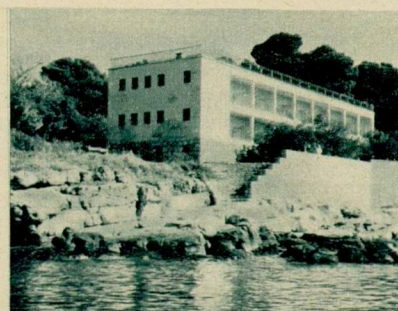

RHINREJSE

9 dage - pris 450 kr. Prisen indbefatter liggevogne og store udflugter. Afrejse mandage med ankomst til Köln tirsdag morgen. Afrejsedage: 29/6 - 6/7 - 13/7 - 20/7 - 27/7 - 3/8 - 17/8.

Hovedkvarter i St. Goar, „Rhinens Dronning“. Ophold på godt gæstgiveri. Stor Rhinfart til Rüdesheim, heldagstur med bus Rhin-Mosel-Hunsrück. Tur til Boppard, svævebane, tur til Loreley. Besøg på vingods og cognacsbrænderi. Rhinaften. Dansk rejseleder.

JUGOSLAVIEN

Hotel Riviera i Porec.

10 dage - pris 590 kr. Liggevognsrejse. Rejserne afgår fra København søndag morgen: 28/6 - 12/7 - 2/8.

Liggevognstog Hamburg-Villach. Fra Villach (evt. Ljubljana) med bus til Porec på Istriens vestkyst. Fint hotel ved herlig badestrand - ideelt klima. Lejlighed til udflugter, f. eks. til Pula med det gamle amfiteater, drypstenshulerne ved Postojna eller en natur med de lokale fiskere. Dansk rejseleder.

DER FOREGÅR NOGET I COMUS HELE ÅRE

Spørg efter specialprogrammer for påskerejser, pinserejser, sensommerrejser, julejser, vinterrejser.

NØRREVOLD 15
(VED NØRREPORT STATION)
Telefon: MInerva 6150

COMUS REJSEBUREAU

SPOTORNO

Den italienske Blomsterriviera

Afrejse: 3/5 – 23/8 – 20/9

13 dage – pris 665 kr.

(i august 685 kr.)

En rejse beregnet på at forlænge sommeren for deltagerne. Der kan bades ved Spotorno fra april til hen ad november, og de lune aftener kan tilbringes udendørs. Rejsen indbefatter udflugter til Frankrig med besøg i Monaco, Nizza og Menton, til Genua, Portofino m.v. Der rejses med sovevogne Grossenbrode-Base og derfra videre med tog. Der gives fuld forplejning på rejsen i den udstrækning, det er muligt, se detailprogram. Sidste måltid afslutningsfrokost på Østersøfærgeren.

Hotel Esperia i Spotorno.

Rom . Sorrento . Capri

13 dage – pris 847 kr. Afrejse: 16/6 – 21/7 – 11/8 – 8/9. Sovevogsrejse.

Overnatning i Firenze på udrejse. Bus fra Rom til Sorrento. Besøg i Pompei på tilbagerejsen. Tre store rundture i Rom, god tid til fri rådighed under opholdet i Rom. Alle måltider på ud- og hjemrejse indbefattet.

Til Rom eller til Roskilde?

Lad rejsen begynde hos Comus på Nørrevold – lige over for Nørreport Station. Bureauet er billetudstedende og foretager reservationer til alle transportmidler.

ITALIEN

HVILEFERIE VED GARDASØEN

For- og sensommerrejse med afgang 31/5 og 16/8. 10 dage – 535 kr.

Rejsens hovedkvarter er den lille by Limone, beliggende ved Gardasøens vestlige bred under Dolomitternes udløbere, omkranset af oliven- og citronlunde. Godt hotel, fin forplejning. Dansk rejseleder medfølger. Både ud- og hjemrejse sker med liggevogn. Måltider på rejse indbefattet.

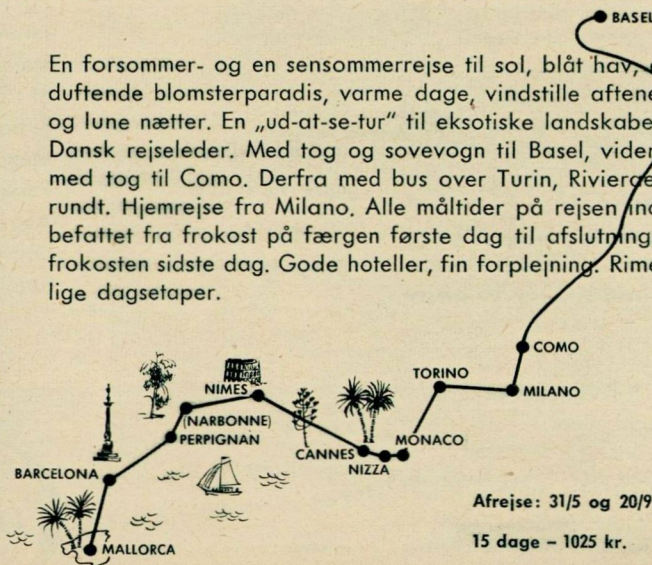
Den store Rivieratur

MED 4 DAGE
PÅ MALLORCA

ITALIEN . FRANKRIG . SPANIEN . MALLORCA

En forsommer- og en sensommerrejse til sol, blåt hav, et duftende blomsterparadis, varme dage, vindstille aftener og lune nætter. En „ud-at-se-tur“ til eksotiske landskaber. Dansk rejseleder. Med tog og sovevogn til Basel, videre med tog til Como. Derfra med bus over Turin, Rivieraen rundt. Hjemrejse fra Milano. Alle måltider på rejsen indbefattet fra frokost på færgen første dag til afslutningsfrokosten sidste dag. Gode hoteller, fin forplejning. Rime-lige dagsetaper.

Afrejse: 31/5 og 20/9

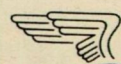
15 dage – 1025 kr.

Rejser på Afbetaling

sælger Comus ikke, men Comusmærket i værdier 5 og 10 kr. kan købes i bureauet og i enhver HB-afdeling. Hæfte til mærkerne får man gratis. Det opsparede beløb kan bruges som betaling for billetter af enhver art, rejser i ind- eller udland, og kan hæves nårsomhelst – også hvis man skulle få brug for beløbet til andet end rejser.

giv et hefte med Comus-mærker som gave

f. eks. til køb af en 65-billet, et 8 eller 15 dages kort, en rundrejse, en weekend-rejse, eller som bidrag til en Comus konfirmandrejse.

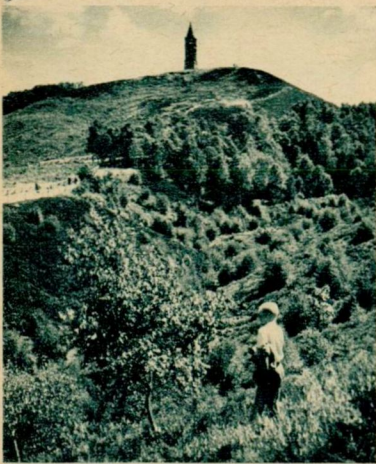

NØRREVOLD 15
(VED NØRREPORT STATION)
Telefon: Minerva 6150

COMUS REJSEBUREAU

KONFIRMANDREJSE

Turen går til Sejs ved Silkeborg-søerne. Den indbefatter udflugter til Himmelbjerget, Århus, Øm Kloster, Hjerl Hede og Silkeborg og giver anledning til pragtfulde traveture – korte eller lange. Der er mulighed for at overlade børnene til en pædagogs omsorg ind iblandt, så forældre med god samvittighed kan „holde fri“. Aftenkaffe og aftenhygge hver aften.

Pris 225 kroner
for alle over 11 år,
150 kr. for dem under.
Afrejse:
1/6 og 3/8 –
7-dages arrangement.

Tidlig anmeldelse
nødvendig,
kun plads til
11 familier
på hver tur.

**REJS ME
COMU**

det gør jeg

ESBJERG

FANØ - RIBE - RØMØ

HO - BUGT

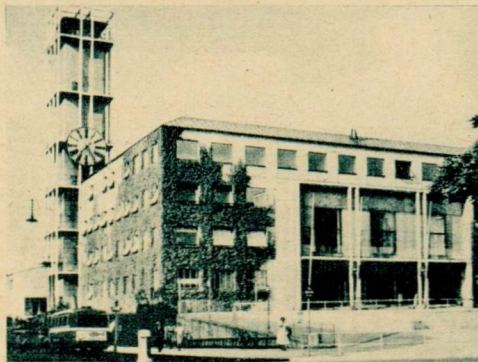
En frisk og interessant tur, lige velegnet for yngre og ældre, med mange udflugter. Flere virksomhedsbesøg. Godt hotel, god rejseleder. Med tog til Esbjerg, alle udflugter med bus og båd.

Ugetur –
290 kroner
alt indbefattet.

Afrejse:
29/6 og 27/7.

Fiskerihavnen i Esbjerg.

REJSEN FOR DEN ÆLDRE GENERATION

Forsommertur 25. maj – pris 210 kr.
Lyngblomstringstur 24. august – pris 210 kr.

Denne tur er for de „voksne“ fra ca. 50 til 90, som foretrækker et sindigt tempo for tidens jag. Dejligt ophold i natur-skønne omgivelser i Sejs ved Silkeborg-søerne. Udflugter til Himmelbjerget, Øm Kloster, Hjerl Hede, Århus og Silkeborg. Aftenkaffe og aftenarrangementer. Forlang program. Tidlig indtegnning nødvendig – stærkt begrænset deltagerantal.

INDTEGNING

Ved indtegnning til selskabsrejse betales et depositum på 50 kroner for rejser, der koster indtil 500 kroner, og på 100 kroner for rejser, der koster over 500 kroner. Restbeløbet betales senest 10 dage før afrejse-dagen.

Alle rejsedeltagerne får i god tid før afreisen skriftlig meddelelse om mødested og -tid.

Annullering kan mod betaling af 5 kroner i gebyr ske indtil 15 dage før afrejse. Efter dette tidspunkt fortabes retten til tilbagebetaling af depositum, med mindre anden aftale på grund af særlige forhold kan træffes. I tilfælde af sygdom dokumenteret ved lægeattest, hospitalsindlæggelse o. l. tilbagebetales det fulde depositum. Hvis den afbestilte plads benyttes af en anden, tilbagebetales depositum.

Almindelige bestemmelser

Comus forbeholder sig ret til nødvendige ændringer i programmerne og i udflugternes rækkefølge. Bureauet er ikke ansvarligt for uregelmæssigheder, der opstår på grund af trafikforhold eller force majeure, ej heller for rejsedeltagerens liv og ejendele.

Forsikringer kan tegnes i bureauet. Alle priser er opgivet med forbehold vedrørende evt. takstforhøjelser og ændrede valutakurser.

KONFIRMANDREJSER

RIVIERAREJSE

med udflugter til Frankrig, Monaco m. m.

485 kr. for 10 dage

HARZREJSE

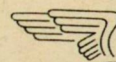
med besøg på folkevognsværkerne i Wolfsburg, besøg i miner, mindre tur med besøg i drypstenshule. Harzrundfart med tur i svævebane,

265 kroner alt inkl.

COMUS

konfirmandrejser
afgår regelmæssigt
i forbindelse
med påske-
og efterårsferie.

Forlang
specialprogram
for konfirmand-
rejserne.

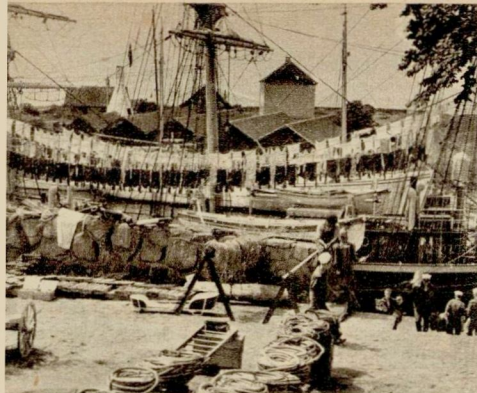

NØRREVOLD 15
(VED NØRREPORT STATION)
Telefon: Minerva 6150

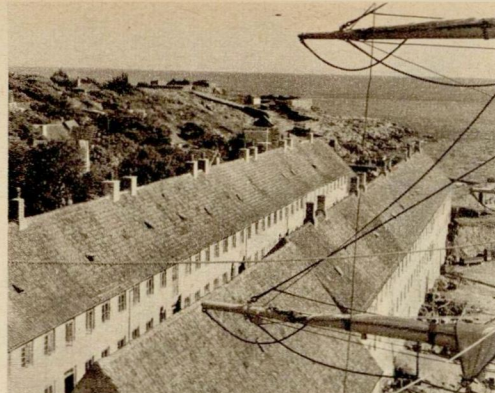
COMUS REJSEBUREAU

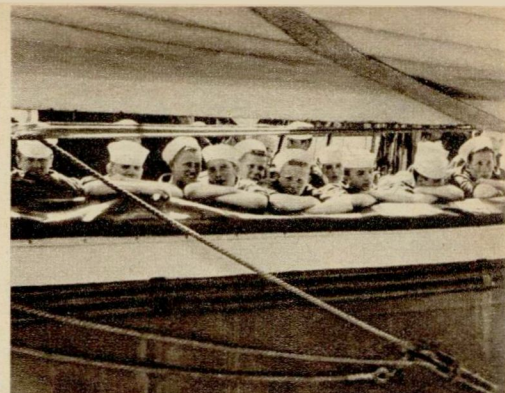

er vaskedag ombord. Mangen en mor ville fryde
om hun kunne overvære sin søns håndteren med
vand og sæbe i forsøg på at tvætte sit tøj.

Hvis man vil overse Christiansø, er der de bedste mulig-
heder for det fra toppen af en af „Georg Stage“'s
master. Om man ellers ikke bliver svimmel.

Eller man kan nøjes med at stikke næsen over rælingen
for sammen med kammeraterne at betragte og kommen-
tere livet på den beskedne plet landjord.

et skoleskib af

katastrofe, der rystede hele lan-
det, idet det i Hollænderdybet
kolliderede med en engelsk
damper og sank, hvorved 22 ele-
ver omkom. Det blev imidlertid
hævet og repareret, men afløstes
i 1935 af det nuværende.

Efter uddannelsen her er det
muligt for eleverne at fortsætte
uddannelsen på statsskoleskibet
„Danmark“, hvis formål er at
give vordende navigatører den
praktiske sejlskibuddannelse,
som det kræves for at kunne
blive indstillet til styrmands-
eksamen.

Eller man kan fortsætte i han-
delsflåden indenfor en af de sø-
farts-brancher, hvortil ens hu nu
engang står.

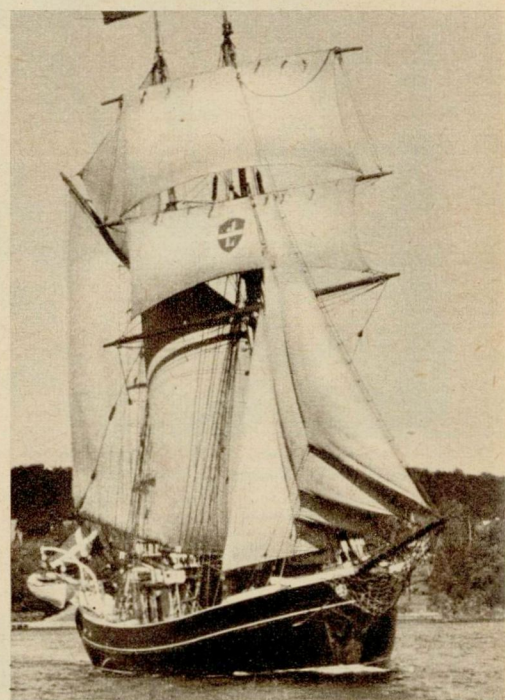
Men vi kom væk fra, hvad
det er, der får de unge til at op-
give søvejen. Og forklaringen
er nok den, at sømandens største
problem i dag er *beskæftigelsen*.

Blandt de organiserede sø-
mænd er ledigheden omkring
20 procent, og fra sømands-side
gør man gældende, at sømands-
skolerne „producerer“ langt

flere unge sømænd, end der er brug for.
Samtidig kritiserer man hele uddannel-
sesproblemet. Man peger blandt andet
på, at i modsætning til landjordens fag
er uddannelsen som sømand ikke under-
kastet lærlingelovens eller en tilsvarende
lovs bestemmelser.

Der er ikke fastsat regler for, hvad
den unge sømand skal lære for at være
kvalificeret til arbejde på søen; der er
ikke nogen egentlig læretid; der er ikke
nogen afsluttende prøve eller eksamen,
der godtgør, om han er forsvarlig ud-
dannet; han er ikke underkastet lær-
lingelovens forbud mod overarbejde;
han kan ikke gøre erstatningskrav gæl-
dende overfor arbejdsgiveren i tilfælde
af mangelfuld uddannelse – ja, rederiet
kan til enhver tid og på ethvert uddan-
nelsestrin afskedige ham!

Sømændene gør gældende, at dette
sammen med skolernes „overproduk-
tion“ er forklaringen på, at det fortrins-
vis er blandt de unge, at ledigheden er
stor, og at flertallet af dem derfor ser
sig nødsaget til at søge over i andet er-
hverv, hvilket igen vil sige, at den tid,
de har brugt på skole og eventuelt sejlet
som dæksdreng, i uddannelsesmæssig
henseende er spildt.

J. Lauritzens Søfartsskole ved Svendborg disponerer over
to skoleskibe. Her ses Lilla Dan under fulde sejl på
Svendborgsund.

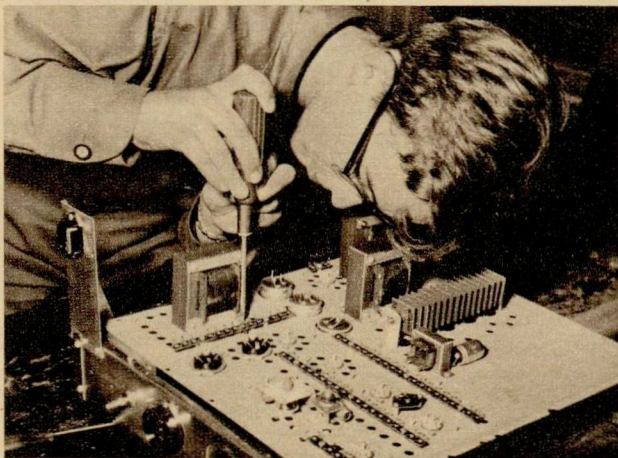
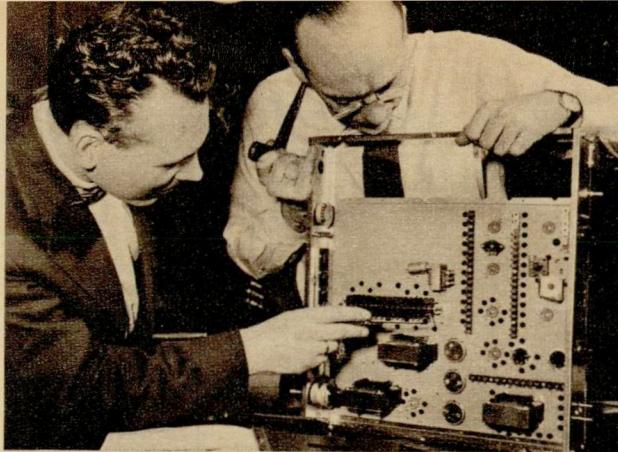
Det er ikke en fremmed,
eksotisk havn, „Georg Stage“
er ankre op i, men en dansk-
Christiansø.

Mange vil gerne til søs
men opgiver hurtigt
for nok har skoleskibene sejl,
men sømandslivet er nu engang

MANTIK

Fra Århus-studenternes TV-kursus. Øverst hjælpes en af deltagerne til rette af læreren, og herunder er en anden deltager ved at anbringe en af de op mod 2000 smådele på plads.

DET, man ikke kan klare alene, må man prøve at klare i fællesskab. Og det gælder lige så godt bygning af et mejeri som anskaffelse af et TV-apparat! I dag, hvor omkring en kvart million familier har fjernsyn, er der vel intet sensationelt i at anskaffe sig et TV-apparat, men det er dog så dyrt, at flertallet stadig holder sig afventende.

Men så er der nogle, der skyder genvej, nemlig ved på en eller anden måde at løfte opgaven i fællesskab. Således er rundt om i landet skudt en mængde små fjernsyns-klubber op. På andels- eller foreningsbasis købes et apparat; det samles man så om desformedels et beskedent kontingent, når programmet ellers byder på noget, man har lyst til at se. Disse klubber trives hovedsageligt i landdistrikterne, hvor traditionerne for samarbejde er mere indgroede end i byerne, og hvor man også er mere indstillet på at mødes i for-

TV PÅ ANDELE

kvalitet og slidstyrke

for
meget
mere
end
prisen!

SLIDMAND har tre meget store fordele: det er krympfrit – det giver under arbejdet en absolut bevægelsesfrihed – og det har en helt utrolig slidstyrke i hver en fiber!

SLIDMAND bottlebluse i petrolfarve 29.85
Tilsv. benklæder 29.85

- en kvalitetsvare fra

samlingshus, i skolen eller et tilsvarende sted for sammen at høre, se eller diskutere.

En helt anden vej er man gået i Århus, hvor studenternes kursusvirksomhed har startet Danmarks eneste kursus for TV-selvbyggere. Ideen er oprindelig svensk, men har med held kunnet omplantes til Danmark. At kursus kun har ti deltagere, skyldes ikke manglende interesse, men man har i første omgang ikke ønsket flere deltagere i kursus.

Det koster 1150 kr. at deltage i dette kursus. Det er jo mange penge, men for dem får kursusdeltagerne ikke blot undervisning (uden een øres offentlig tilskud!), men også et fiks og færdigt TV-apparat, når kursus er forbi.

Kursusdeltagerne vil spare cirka 1000 kr. ved selv at bygge apparatet, og man regner med, at det vil vare 30-50 timer, så det bliver sådan set en ganske pæn timeløn for deltagerne.

Apparatet er med indbygget FM og naturligvis efter det nyeste og bedste system, der er fremme.

De første timer gik med teoriundervisning. Den skræmte een deltager bort, men en stor part af de overlevende ni møder med gode forudsætninger, fordi de tidligere har deltaget i kursus i radioteknik på Århus Universitet.

Der arbejdes efter et slags samlebåndssystem. Apparaterne består af 1500-2000 løsele, og man går frem på den måde, at kursusdeltagerne efterhånden får løsedelene udleveret, hvorefter alle på een gang sætter de samme dele på plads i apparatet. Alt sker under lærernes vejledning

I Egholdt ved Kolding har man oprettet en fjernsynsklub på andelsbasis. Der er cirka 60 voksne medlemmer plus et halvt hundrede børn, der kan se fjernsyn lige så tit, som de vil, for et kontingent på to kroner om måneden for voksne og en krone for børn. Apparatet er købt ved fælles indskud, og det står opstillet i skolestuen, hvor formanden for klubben, førstelærer A. Møller, er manden, der indstiller på knapperne og sørger for, at billedet kommer til at stå skarpt på skærmen. Men hvad programmerne angår, fralægger han sig ethvert ansvar! Det er iøvrigt ikke ualmindeligt, at en udsendelse følges op af en improviseret diskussion.

OG SOM HUSFLID

og med støtte af udførlige detailtegninger på den sorte tavle.

Instruktionsbogen, man arbejder efter, er et værk på et halvt hundrede sider med diagrammer, mange fotografier og en tekst, som man først måtte have oversat fra engelsk. Det chassis, fjernsynet bygges op på, passer både til 17 og 21 tommeres billedrør, og først den dag, da billedrøret skal sættes ind, behøver man at tage bestemmelse om, hvilken billedstørrelse man ønsker.

De ni deltagere kommer fra alle lejre. Der er en 41-årig gårdejer fra Århus-egnen. Han er ugift og ønsker derfor lidt underholdning i fritiden. Der er også en toldembedsmand. Han har på forhånd undersøgt, hvad toldvæsnets regler og skattebestemmelserne siger om selvbyggeri. Det er fuldt lovligt. Man slipper ikke helt for skat og afgifter, men dog noget billigere. Der er en cand. pharm., to automekanikere, to ganske unge skoleelever, en kontorassistent og en assistent i telegrafvænet. Fælles for dem er, at de er meget fingersnilde og begavede mennesker, der går til opgaven med liv og lyst og megen grundighed.

Apparaterne bygges efter et system, der giver det allerbedste billede og den fuldkomne lyd – der er ikke på noget område gjort forsøg på at slippe nemt fra det. Det er derfor forståeligt, at kursisterne med glæde og forventning, men også med en vis spænding ser hen til den dag, da de kan sætte strøm til apparatet, og billedet viser sig. Det bliver en stor dag!

Se på kvalitetsskjorter i Brugsen

Det betaler sig at vælge kvalitetsskjorter i gennemført forarbejdning – både til arbejde, sport og fritid. Her er 2 gode tilbud:

NJAL skjorten, ternet i forskellige farver **19,50**

Slidmand

SLIDMAND skjorten i smuk sanforiseret kitfarvet kvalitet, **26,50**

19,50

– en kvalitetsvare fra

strato gulvlak

Danmarks stærkeste

STRATO, den nye kvalitetsvare fra FDB, er 3 gange så slidstærk som den hidtil bedste gulvlak. STRATO er meget lys og med højglans, den er forbløffende let at stryge ud og tørrer på ca. 3 timer.

-gå i Brugsen

så får De dividende - ovenikøbet

hjem og familie

HVOR PEBERET

og andre krydderier

GROR...

HVIS MAN bliver ønsket derhen, hvor peberet gror, er det sjældent ment som en elskværdighed, men ret beset kunne det være ganske morsomt at få det fromme ønske opfyldt, for se engang på kortet, hvor mange spændende steder peberet gror! Naturligvis ville det jo nok være betryggende, om returbilletten var i orden.

Selvom krydderier ikke i dag er så store kostbarheder, som da middelalderens pebersvende drog på togt efter dem, er de ikke mindre skattede, selvom også de er uden ernæringsmæssig værdi. Det er jo trist, i vor kalorie- og vitamintællende tid at skulle sige det. At krydderier brugt på rette måde er med til at lokke et par ekstra bidder ned, er en helt anden sag.

Hvad er det, der får krydderierne til at give smag? Fælles for dem alle er, at de stammer fra en eller anden plante. Det kan være frø, frugter, blade, blomster, bark eller rod, og smagen kommer fra æteriske olier i vedkommende plantedel.

Denne olie kan fordampe. Det spiller særligt ind, når krydderierne er stødt, hvorfor opbevaringen af dem er af stor betydning, om smagen ikke skal gå tabt. Derfor er den nye aluminiumsfolie-pakning, som FDB er gået over til, så værdifuld: Heri bevarer krydderierne deres smag, og de tager ikke afsmag efter andre ting.

Krydderier er forøvrigt et vareområde, hvor forfalskningens kunst er drevet vidt. Her tænkes ikke på de mærkværdige erstatningsprodukter, der under velklingende navne bragtes i handelen under krigen i mangel på bedre havelse, men på direkte forfalskning. Når derfor FDB køber krydderier hjem, køber man udelukkende *hele* krydderier. Her er kontrol nemlig mulig. Og så sker formalingen på FDBs egen krydderimølle, der sidste år flyttede fra det indre Århus til FDBs store fabriksanlæg i Viby, hvor den nu fremtræder som Nordens mest moderne krydderimølle. Blandt andet har den pakkemaskiner, der gør cirka 26.000 pakker krydderier klar om dagen.

Krydderier er underkastet visse modesvingninger. For eksempel er safran næsten gået ud af handelen, mens til gengæld paprika har fået et kolossalt opsving.

Det mest solgte krydderi er peber. Normalt regner man med, at af forbruget af samtlige krydderier i verden falder godt og vel halvdelen alene på peber. Sort og hvid peber kommer af samme plante; den sorte er knapt modne, soltørrede frugter, mens den hvide er gennemmoden peber. Lang peber er i familie med almindelig peber, hvorimod den spanske peber ikke har spor med peber at gøre (udover at den krads), men derimod er i familie med kartofflen og tobak – altså af natskyggefamilien. Den findes i mange forskellige former, hvoraf de to bedst kendte er chillies (det er den, der bruges til asier) samt – paprika! Denne sidste dyrkes navnlig i Ungarn, hvor den dels spises grøn, omtrent som når vi andre spiser små agurker, dels som det røde pulver, vi kender herhjemme, og som er den tørrede, pulveriserede frugtkapsel.

Hvis De kigger kortet godt efter, vil De måske studse over, at et par meget brugte krydderier tilsyne-

A ALLEHANDE
Jamaica, Guatemala.

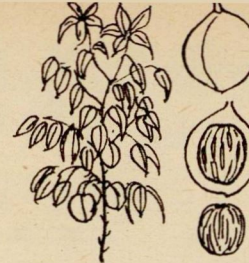
I INGEFÆR
Jamaica, Barbados, Sierre Leone, Nigeria, Bengalen, Ceylon, Java, Konchinkina, Japan.

K KANEL
Ceylon, Sumatra, Java, Malakka, Kochinkina.

Ka KARDEMOMME
Indien, Ceylon, Sundæerne.

M MUSKAT
Molukkerne, Bandaerne, Celebes, Java, Sumatra, Malakka.

N NELLIKER
Zanzibar, Pemba, Madagaskar, Mauritius, Reunion, Malakka.

Pa PAPRIKA
Ungarn, Spanien, Portugal.

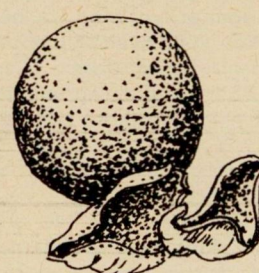
P PEBER, sort og hvid
Forindien, Malakka, Sumatra, Borneo, Java.

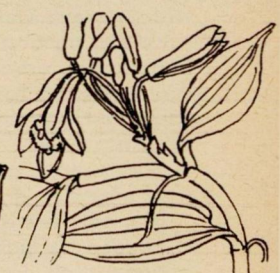
Pe PEBER, lang
Sydlige Forindien, Ceylon, Malakka, Sundæerne.

Pb PEBER, spansk
Spanien, Sydfrankrig, Italien, Ungarn, Sierre Leone, Zanzibar, Natal.

Po POMERANSSKAL
Sydfrankrig.

V VANILLE
Meksiko, Dominica, Guadeloupe, Martinique, Madagaskar, Comorene, Seychellerne, Mauritius, Reunion, Tahiti.

ladende er glemt. Man kan for eksempel ikke se, hvor karry dyrkes. Det skyldes, at karry ikke kommer fra nogen enkelt plante, men er en blanding af en lang række krydderier – en blanding, der varierer meget fra land til land. Hvis en østerlænding smagte vores karry, ville den nok falde ham noget tam ud, mens omvendt en dansker ville fornemme det, som skulle hans indvolde brænde op, om han uforvarent delikaterede sig med rigtig, østerlandsk karry. 12-14 forskellige krydderier består karry'en af med gulkemeje som det mest fremtrædende og det, der giver karry'en dens karakteristiske farve.

Heller ikke „det tredje krydderi“ kan De finde. Det har nemlig ikke det fjerneste med krydderi i dette ords egentlige forstand at gøre. Det er et kemisk produkt, der er ude af stand til selv at afgive smag eller farve. Det virker på den måde, at det intensiverer smagsløgene i munden, således at madens smag virker meget stærkere.

Bagepulver, buddingpulver og essenser har heller ikke noget med krydderier at gøre. Ingen vil vel heller vente at finde disse varer afsat på vort krydderikort, men når de alligevel nævnes her, er det, fordi de er en meget stor del af krydderimøllens omsætning. Når man ser den store blande-

maskine behandle en gigantportion bagepulver (cirka 25.000 pulver!), kan man ikke lade være med at tænke: kan man nu være sikker på, at blandingen er fuldstændig ens i hver eneste pose?

Gennem analyser af stikprøver overvåger man det, og derudover – og det forekommer måske husmoderen nok så tillidsvækkende – foretages kontrolblanding med en prøve af hver eneste blanding, før så meget som en eneste pose sendes ud i handelen. Iøvrigt får krydderimøllen kun 2-3 reklamationer vedrørende bagefejl om året, og hidtil har det i alle tilfælde vist sig, at fejlen i bagværket ikke skyldtes bagepulveret.

Mentalhygiejne I KØKKENET

Hvad er nu det for noget vrøvl? Det er aldeles ikke noget vrøvl, men noget der er forsømt, forsømt af os, der arbejder i køkkenet.

Hvor meget dårligt humør, eller skal vi sige irritation, er ikke startet i køkkenet og eksploderet over ens ganske – eller omtrent ganske – sagesløse poder eller gemal? Og hvorfor? Fordi tingene ikke ville makke ret. Yndlingskniven var ikke til at finde – det var den eneste, der kunne skære,

for hvor mange har et slibestål i huset? Man filer løs med de sløve knive, som først viser sig at kunne skære, når de rammer pegefingeren. Den flænge skal ikke gøre humøret bedre de næste dage.

Eller gryderne – er der en eneste, der virkelig duer? Er de ikke mere eller mindre slidt i bunden, så maden brænder på – ikke så det kan smages, for man passer skam på, men så meget, at det tager sin tid at få dem gjort rene. De kasseres ikke, for de er jo hele. Eller piskeriset, der vakler i sit skaff – eller hakkebrættet, der er som en vugge midt på.

Men som husmor er man da heldigvis sparsommelig, ofrer ikke noget på sig selv, tænker kun på mand og børn. Man glemmer, at den slags sparsommelighed koster nervepenge eller i bedste fald humørpenge – det er ikke gangbare penge, men de betales af en selv og ens omgivelser. Af børnene, som ikke kan forstå, at mor blev så gal, fordi man lavede lidt spektakel, af fatter, der intetanende og slikmundet viser sig i køkkenet for at – være væk som et lyn. Mor har nerver på.

Enhver håndværker ved, hvad gode redskaber betyder for arbejdsglæde og arbejdstempo. Han skal nok sørge for at holde sine redskaber i orden, forny dem og følge med i hvad der kommer af nyt, han kan bruge.

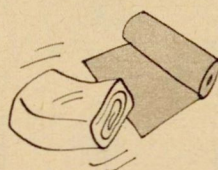
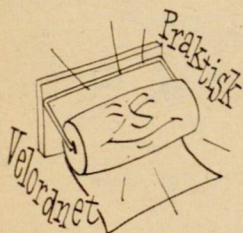
Husmoderen er også en håndværker, bare uden hans indstilling til sit værktøj.

Hun bør lære at sige til sig selv: Nu vil jeg ikke rode med det gamle skidt mere. Det sætter skub i initiativet, og det forfrisker utroligt at tænke lidt på sig selv. Der er altfor få, der gør det, og altfor mange der forarges, når nogen forfrisker sig, selvom det er med beskedne ting.

Den egentlige årsag til disse linier er en af disse udmærkede forkert-sparsommelige husmødre. Engang luftede hun sin forargelse over alt det nymodens, man ville prakke husmødrene på – det var nu en køkkenrulle med crepeparpir, hun havde forset sig på. Hvad skal man med sådan et monstrum? Hun gemte papiret fra sit morgenbrød i en pose, og hun havde altid papir ved hånden til de fedtede knive, pander m. m.

Og dette hersens aluminiums folie, hvad skulle det være godt for, havde man ikke klaret sig uden det før? Samtidig vandede hendes pålæg sig i spisekammeret med begge ender i vejret og leverpostej blev mere og mere indtørret på sin skårede underkop. Det skulle jo spises, og skete det med ulyst, så var der straks de små negerbørn, som ville blive glade for en ganske unødvendig indtørret leverpostej.

Men hendes børn var ikke tabt bag en vogn. De forærede hende både køkkenrullen og kløverfolien til fødselsdagen. Og hun brugte det, for hun var jo sparsommelig. Men hun var også klog. En aften, hvor hun efter endt oprydning så sig om i sit pæne køkken, fik hun øje på køkkenrullen. Den hang på væggen og lyste langt væk af „velordnet køkken og dygtig husmor“, og så var det hun sagde: Hvem skulle tro, at en køkkenrulle kan have noget med mentalhygiejne at gøre.

VI DRIKKER MERE TE. Man skulle tro, at tedrikkeriet ville gå tilbage her i landet, når vi snart er ved at have rekord i kaffedrikning, men tværtimod. Salget af te er stigende i hele landet, og FDBs teafdeling glæder sig over et stadig større teforbrug. Det gælder ikke alene Lakkawella te, men også den lidt mere finbladede nr. 66 te. Den er en blanding af Ceylon og Darjeeling teer, og har den store fordel, at den ikke bliver bitter, selvom den står længe på tepotten, og så har den en dejlig gylden farve. De fleste tedrukkere kan lide forandring nu og da. Prøv at købe lidt souchong (kan fås eller bestilles i brugsen) og forsøg først med to strøgne teskefulde til 100 gram nr. 66 – måske det er for lidt, men man kan som bekendt bedre lægge til end trække fra, når det drejer sig om mad og drikke.

SIGNORA-SKOEN HAR SUCCES. Vi kan knap nok følge trit med efterspørgslen på Signora-skoene siger skofabrikken. Det er skoene, der er beregnet for fødder, der skal stå og gå meget, fødder der skal støttes, fødder der ikke kan lide stillestående, fødder der ikke er født til smalle, spidse sko, men også fødder der vil se pæne og chicke ud.

Der er lagt et stort arbejde i skoens læst, så det må være en glæde at se, at der er bud efter skoene. De er såmænd ikke så billige – omkring 68 kr., men dyrt er det på den anden side ikke, når man vil have en kvalitetssko. Nu er det spændende at erfare, om forbrugerne også er tilfreds med den i det lange løb, for det kan man selvsagt ikke vide noget om – kun tro på. Både fabrikken og Forbruger-Nyt hører gerne, om fødderne er tilfredse, eller om der er anker.

???-SVAR

● **Fru Henriksen i Søborg foreslår, at navnene på krydderierne i alufoliebrevene sættes nederst på brevene og ikke midt på.** Begrundelsen for forslaget er, at når der er taget af et krydderbrev, skal det lukkes godt igen, for at bevare krydderiets aroma. Brevet foldes sammen, og derved dækkes navnet, men hvis det står for enden, behøver man ikke rulle flere breve op, for at se, hvad de indeholder.

● **Krydderimøllen** er ikke uenig med fru Henriksen, men den foreslåede ændring kan ikke gennemføres lige med det samme. Brevene er trykt i dybtryk, og valserne hertil er ikke alene meget dyre, men også meget holdbare. Dertil kommer, at når teksten skal flyttes, så må alle tegningerne laves om, og det er også dyrt. Men emballager er ikke evige, og når der en dag sker en ændring, vil fru Henriksens forslag blive taget med i overvejelserne – og derfor får hun de 25 kr. denne gang.

● **Kan FDB være bekendt at lægge navn til denne annonce, spoger K. Helm-Hansen (br. fru eller frk.?) og vedlægger en annonce for Camferine, der stod i Samvirke nr. 3.**

● **Se, K. Helm-Hansen,** nu er jeg nok den allerdårligste at spørge, for jeg er en svoren tilhænger af Camferine og har ganske skamløst rost produktet ikke een, men flere gange i Forbruger-Nyt ud fra den overbevisning, at når noget er virkelig godt, skal læserne også have det at vide.

I annoncen står der faktisk ikke andet, end at Camferine gengiver alle arbejdsru og tørre hænder deres oprindelige smukke udseende.

Om hænderne oprindeligt har været smukke, kan annoncen naturligvis ikke vide, kun formode, men det er rigtigt, at Camferine gør huden blød og smidig.

Når man sammenligner Camferine-annoncen med tilsvarende annoncer for cremer, pudder m. m. forekommer den mig endog meget sober. Der er ingen sexbomber, der er bleven endnu mere saxed af at benytte Camferine. Blikfanget er en arbejdsru næve forvandlet til en slank hånd med lakerede negle – det synes jeg nu ikke, nogen kan blive forargt over.

glad hud i en håndevne

— gå i Brugsen —

Vel-men Shat.

SET I BRUGSEN

Det er altså nu, der er brug for konserver, for frugt og grønsager og dybfrosne varer. De friske grønsager er nemlig ikke friske mere, og de nye grønsager er først tilstede om et par måneder. Hvad der er at få i dåser og frysediske, fik De en fortegnelse over i *Samvirke* for 15. januar. Vi håber, De har den endnu, for det var altså et slid at samle den sammen, bare for at den kunne være ved hånden netop nu og fremefter.

Nu ved vi vel allesammen, at hvad enten vi bruger henkogte eller dybfrosne grønsager, er vitaminerne i behold, for varerne blev plukket eller høstet i højsæsonen, ensset, henkogt eller dybfrosset få timer efter, og resultatet er en fin, frisk smag og velbevarede vitaminer.

Der er to ting, som Svendborg gemte som en forårs- overraskelse – så de kom ikke med i fortegnelsen i januar- nummeret. Det er små karotter og karotter blandet med grøntsager. Karotterne er på størrelse med en lille buttet

dadel, gyldenrøde, søde – kort sagt lækre. Vi fik dem rystet i lidt smør (med respekt at melde var det margarine, for det var en mandag) med hakket persille til en æggekage med week-endens sørgelige rester. De var yderst oplivende. Grøntsagslagen forsvandt i næste dags tomatdåsesuppe, hvilket ikke gjorde den ringere. Dybfrosset spinat eller grønål eller do henkogt, er også meget værd i denne agre forårstid, hvor alt spirer og knoppes undtagen vitaminerne. Lav suppe på dem engang imellem, man behøver bare kartoffel- eller andet urtevand, en smørbolle, lidt redie krydderi (Glut) og suppen er færdig og velsmende – meget bedre og billigere end de gammelkendte ødsupper. Svendborg har ganske vist dejlig pasteuriseret saft (jordsbær og hindbær) uden kemisk tilsætning, men det er synd at koge saft og kraft ud af den i sødsuppen, den skal bruges til saftvand eller rød sovs.

Henkogte og dybfrosne grønsager koges kort, kort, kort!

Kanellagkagen.

Champignoner skal renses, men hvordan?

Hovedregel: 1. Fjern så lidt som muligt. – 2. Brug mindst muligt vand.

1

Kun den nederste jordele af stokken skæres fra på de fine, lukkede champignoner. På ældre svampe fjernes stokken og på store svampe trækkes huden af hatten, og evt. mørke lameller fjernes.

Friskplukkede champignoner er faste, sprøde og med stærk aroma. Store champignoner smager kraftigere. Champignoner i 2. sortering har tit åben hat og mørke lameller. Svamp, der har åbnet sig på voksestedet er kvalitetsmæssig lige så god som en lille

2

Champignonerne køres rundt i en grød af salt og vand og skylles hurtigt. Hvis de skal holde sig meget lyse, renses de i salt og eddike og skylles.

lukket. Har den derimod åbnet sig efter plukningen, er kvalitet og aroma noget forringet, mener absolut brugbar i daglig mad. Mørkelameller fjernes nemt med en lille kniv på svampe, der skal stuves. Tilristede champignons behøver lamellerne ikke at tages væk.

3

De rensede champignoner halveres, deles i kvarter eller skiver og tilberedes straks.

TOLV NYE KAREN KOK BAGEOPSKRIFTER

I den kommende tid kan et meget smukt lille hefte med kageopskrifter og farvebilleder hentes i brugsen.

Der er 12 Karen Kok opskrifter i heftet, alle nøje gennemprøvet af FDBs prøvekøkken.

Der er nemme kager i heftet, men også nogen til den dag man har lyst til at lave noget udenfor det sædvanlige. Der er *Harlekiner* i otte forskellige udgaver og der er *Fyrstelinser*, som ser vældig fyrstelige ud. Der er *Kanellagkagen* som er enkelt og fin og med så mange variationsmuligheder, så enhver kan få sin egen private. Tebirkes næsten flyver ud af billedet og franskbrødet skorpe lyser sprødt. Karen Kok slutter heftet med de go'ie gamle småkager.

NYE URTEPOTTER. Der er kommet Calypso-urtepotter frem af styropor (en luftblæst plastic). De er vandtætte, godt isolerende mod kulde og varme og modstandsdygtige overfor syrer og baser. Landbohøjskolens havebrugsafdeling anbefaler urtepotten, men gør opmærksom på, at fordi den er vandtæt, skal man vande mere sparsomt end i de ikke vandtætte urtepotter, og at det er godt, inden planterne pottes, at lægge småsten eller skår i bunden af urtepotten. Den nødvendige rodråding foregår tilsyneladende normalt i de lufttætte urtepotter, skriver landbohøjskolens havebrugsafdeling i sine udtalelser om den nye type urtepotter. Calypsourtepotten er hvid og gråspættet, den er meget let og meget stærk. Urtepotterne findes i tre størrelser og desuden kan man få en aflang planteskål i samme materiale.

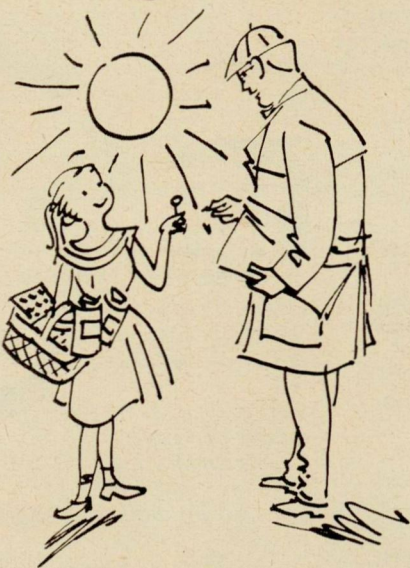

14 millioner femogtyveører

„Mærkedage“ er ikke mere, hvad de har været. Indtægten bliver mindre og mindre, konstaterer man i mange af de organisationer, som helt eller delvis baserer deres velgørende indsats på en offentlig indsamling med mærkesalg.

I løbet af et år slipper vi dog mellem 3 og 4 millioner kr. eller ca. 14 millioner femogtyveører som betaling for de små mærker. Når det ser lidt mistrøstigt ud for nogle af indsamlingerne, er det altså navnlig, fordi totalbeløbet skal deles mellem så mange institutioner. Antallet af „mærkedage“ er fordoblet siden før krigen, og det virker endda større end det er, fordi „dagene“ har en tendens til at klumpe sig sammen. De må ikke ligge i ferieperioden, bl. a. fordi de fleste af mærkerne sælges (også) af skolebørn, og vintermånederne er heller ikke noget godt tidspunkt, hvis det da ikke er en udpræget juleindsamling, der er tale om. Vejret spiller nemlig en afgørende rolle. Sidste år gik udbyttet af en bestemt mærkedag ned til det halve, fordi vejret var elendigt.

Det er iøvrigt solgt til damer, der er mest påvirkeligt af vejret – hvilket ikke beviser, at mænd er mere filantropisk indstillet, men blot er udslag af, at de tit går med

penge løse i lommen, så de uden større ulempe kan stikke en mønt ud, hvad enten det regner eller sner. Ihvertfald i de større byer spiller det nok også en vis rolle for salgets nedadgående tendens, at flere og flere mennesker tager til og fra arbejde ved hjælp af bil, knallert eller andet selvejer-

køretøj. De er naturligvis langt sværere for mærkesælgerne at komme i kontakt med end f. eks. passagerer i et S-tog eller en sporvogn.

Selv når vejret ikke spiller ind, er der, som man vil forstå af oplysningerne på næste side om de enkelte indsamlinger, enorm forskel på udbyttet. Det er utvivlsomt i højere grad organisationsarbejdets effektivitet og muligheden for at mobilisere et stort antal sælgere, der betinger forskellen, end det er „dagens“ formål. En indsamlingsorganisator kom efter nogle stikprøver til det resultat, at omkring halvdelen af køberne ikke havde nogen klar forestilling om, hvad det var for en god sag, de lige havde støttet med en femogtyveøre.

At det virkelig er en god sag, skulle Justitsministeriet imidlertid være garant for, eftersom landsindsamlinger kun kan ske med ministeriets tilladelse. Justitsministeriet fordeler også datoerne og kontrollerer regnskaberne. Tilmed har de fleste af indsamlingerne søgt godkendelse i Erhvervenes Indsamlingskontrol, hvor man også går omkostningerne nøje igennem.

Udgiften pr. solgt mærke varierer fra et par øre op til ca. 4 øre – hvilket sidste jo er en omkostningsprocent på ca. 16. Noget

Nye retter, der glæder familien — og er morsomme at lave

Flæskefarsbudding med kål

Til 4: 1/2 kg sribet flæsk, 5 tvebakker, 1 løg, 1 æg, peber, salt, 1 kg hvidkål ... Flæsket hakkes en gang igennem kødhakkemaskinen sammen med løg og tvebakker. Salt og peber kommes i, og farsen røres med æg. Hvidkålen koges og trykkes af. Kål og fars lægges lagvis i en smurt form, koges ca. 1 time. Tomatsovs gives til.

Flæsk med grønlankål – Til 4:

1 kg kogeflæsk, 2 spsk. eddike, 7 peberkorn, 2 laurbærblade, 1 kg grønkål uden stok, 50 g smør, 50 g mel, 3/4 l mælk, salt, sukker ... Flæsket sættes over i koldt vand, koges med eddike, peberkorn og laurbærblade ca. 1 1/2 time, afkøles i suppen. Kålen koges, hakkes, blandes i en afbagning af smør, mel og mælk. Smages til med salt og sukker. Serveres med brunede kartofler.

Krydderfedt af afsmeltet fedt fra flæskeretter:

Kog fedtet med æbler, løg, timian og eventuelt lidt reven citronskal; salt og peber kommes i til sidst.

Ovn-sparerib – Til 4:

2 kg mellemflæsk, salt, hele nelliker, 1 1/2 dl tomatketchup, 2-3 spsk. engelsk sovs, 3 dl vand, 1/2 dl mørkt puddersukker, peber ... Flæskesværen gnides med salt, ridges i tern, og nogle hele nelliker stikkes i. Stegen sættes i varm ovn og brunes. En marinade af tomatketchup, engelsk sovs, vand, sukker og peber hældes ved. Flæsket steges ca. 2 timer og dryppes af og til med marinaden. Persillekartofler gives til.

Alle retter er gennemprøvet af Slagteriernes Forskningsinstituts forsøgskøkken.

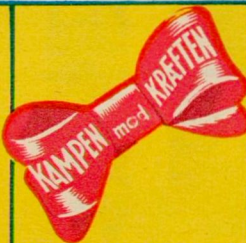

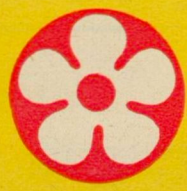

Klip ud!

Denne annonce er
en ny side til
Deres kogebog.

gris på gaflen
— også til hverdag

21 „mærkedage“

Sælges ca. 21. aug. Til fordel for Hærs Børneforsorgsbejde. Eksisterer siden 1920. Indbragte i fjor ca. 191,000 kr.	Sælges i midten af september. Til fordel for kræftforskning m. v. Eksisterer siden 1942. Indbragte i fjor ca. 340,000 kr.	Sælges midt i oktober. Til fordel for bekæmpelse af polio og mildnelse af dens følger. Indbragte i fjor ca. 238,000 kr.	Sælges sidst i september (hvert andet år). Til fordel for Kvindernes Fredsligas arbejde. Eksisterer siden 1918. Indbringer ca. 80,000 kr.	Sælges ca. 1. oktbr. Til fordel for børnehaver, feriekolonier etc. for evnesvage. Eksisterer siden 1955. Indbringer 80-100,000 kr.	Sælges i slutningen af august. Til fordel for Arbejdernes Samariterforbunds virksomhed. Eksisterer siden 1949. Indbragte i fjor ca. 82,000 kr.	18. april (i år 17. april). Solgt siden 1921. Dybbøldagen indbragte i fjor 510,000 kr. (væsentligst ved mærkesalget) til nationalt arbejde i grænselandet.
Sælges 28. marts (59. dog 25. marts). Til fordel for Georgsgildernes feriehus og optageshjem for nødlidende børn. Forhandles kun i Storkøbenhavn. Indbringer 50-60,000 kr.	Sælges midt i marts. (Kun Storkøbenhavn). Til fordel for Ensomme Gamles Værn (vinterstuer, ferieophold for gamle etc.). Eksisterer siden 1947. Indbragte 1958 ca. 22,000 kr.	Sælges 2. april, årsdagen for slaget på reden. Til fordel for Sømandsmissionen. (Sømandskirker, sømandshjem etc.). Eksisterer siden 2. verdenskrig. Indbringer ca. 110,000 kr.	Sælges første onsdag i september. Til fordel for socialt betonet arbejde blandt tuberkulose-rante. Eksisterer siden 1909. Indbringer lidt under 300,000 kr.	Sælges 2. tirsdag i maj. Til fordel for soldaterhjem-arbejdet (både det grundtvigske, KFUMs og Dannevirkes). Eksisterer siden 1949. Indbringer ca. 200,000 kr.	Sælges i slutningen af september. Til fordel for arbejdet for spastisk lammede børn. Eksisterer siden ca. 1953. Indbringer op mod 200,000 kr.	Sælges i begyndelsen af juni. Til fordel for Landsforeningen for Sukkersyges arbejde. Eksisterer siden 1949. Indbringer ca. 200,000 kr.
Sælges sidst i april. Til fordel for Centralmissionens børnearbejde (børnehjem, feriekolonier etc.). Eksisterer siden 1912. Indbringer ca. 140,000 kr.	Sælges 1. fredag i december. Til fordel for de opgaver under Børnesagens Fællesråd, som de offentlige bevillinger ikke dækker. Eksisterer siden 1917. Indbringer godt 300,000 kr.	Sælges 11. marts, kongens fødselsdag (kun i Storkøbenhavn). Til fordel for optageshjemmet Barnets hus i Rødovre. Eksisterer siden 1917. Indbringer 70-80,000 kr.	Sælges umiddelbart før jul (kun i Storkøbenhavn). Til fordel for børnenes kontor. Eksisterer siden 2. verdenskrig. Indbragte sidste år ca. 110,000 kr.	Sælges 1. juni. Til fordel for det frivillige civilforsvarsarbejde. Eksisterer siden 1949. Indbringer ca. 50,000 kr.	Sælges 3. marts. Til fordel for socialt, humanitært og almennyttigt arbejde indenfor foreninger under Danske Kvinders Nationalråd. Eksisterer siden 1950. Indbringer godt 200,000 kr.	Sælges 15. juni, Valdemarsdagen. Til fordel for Danmarkssamfundets uddeling af faner og flag. Eksisterer siden 1908. Indbragte i fjor 126,000 kr.

bestemt tal er dog ikke sat som grænse, men der er, siger man i Erhvervenes Indsamlingskontrol, meget sjældent grund til indsigelse mod de opstillede budgetter. Sælgerne er altid ulønnede, men det koster naturligvis en del, når man som nogle af de nævnte indsamlinger skal have trykt 1-2 millioner mærker pr. år.

Alt ialt er „mærkedagene“ en relativ billig indsamlingsform. Ved de store lands-

lotterier f. eks. er gevinstværdien 20-30 pct. af lodseddel-salgssummen, og hertil kommer gerne omkostninger på 6-8 pct.

Skal man udpege „opfinderen“ af mærkesalg-indsamlingerne, må det vistnok blive den københavnske kommunelege Joh. Carlsen. Han undfangede ideen til fordel for den københavnske børnehjælpsdag, som solgte de første mærker i 1904. Børnehjælpsdagen har imidlertid nu opgivet mær-

kesalget (bortset fra et lokalt distriktsarrangement). Ellers gælder, at det nok er svært at få tilladelsen, men endnu sværere at give den fra sig igen. Selv den, der er lidt irriteret over „dagens“ antal, rykker jo nemlig alligevel ud med en femogtyveøre, når raslebøssen bliver holdt for næsen af ham – om ikke for andet, så for at undgå videre tiltale resten af dagen.

DANMARKS NORDLIGSTE
**BRUGS ER OGSÅ
POSTORDRE-
FORRETNING**

45 g 2.70
granuleret i
plasticpung
-gå i Brugsen

Færøer

**Der sker kun
een ting ved at
prøve den
ny PhiliShave:
De bli'r tilfreds!**

PHILISHAVE

Over 1/2 million danske mænd bruger begejstret PhiliShave med det dobbelte, roterende skæresæt. Hvornår går De over til PhiliShave?

PHILIPS
PHILISHAVE
NY PRIS
KR. 110.-

Havnar Keyppssamtøka – det er jo en temmelig fremmedartet betegnelse for en brugsforening, hvor kroner og ører ruller over disken som i moderlandet. Der er heller ikke meget andet end navnet, der adskiller Tors-havns ret nye brugsforening fra så mange andre brugsforeninger i danske købstæder. Man finder her en fuldt moderne selvbetjeningsbutik med et fint og rent varelager, med en slagkraftig udstilling og skiltning, med en omsætning pr. ansat på ca. 200.000 kroner årligt, med moderne kassedisk og hurtig og elskværdig betjening – og bag det hele en kernesund økonomi.

Og dog er det hele så forholdsvis nyt, fortæller direktør Jacob Ingvarsen, der som leder af FDBs varefordelings-afdeling har aflagt Færøerne og Havnar Keyppssamtøka et besøg. Man startede i 1952 i lejede lokaler og med en omsætning på ca. 150.000 kr. For omkring tre år siden kunne man i eget hus i byens centrum indrette den moderne selvbetjeningsbutik, og omsætningen bliver i indeværende regnskabsår nær ved 1 million kroner. Det er en seksdobling på lige så mange år, og med et medlemstal på 400 kan Havnar Keyppssamtøka opvise en brugsforeningsmæssig dækning, der ligger på højde med de bedste og største brugsforeninger i danske købstæder.

Men naturen såvel som befolkningens levevilkår er jo på Færøerne vidt forskellige fra, hvad man kender i det øvrige Danmark. Det præger naturligvis på flere måder også brugsforeningsbevægelsen deroppe. Først og

fremmest har der endnu ikke i de mindre bygder på Færøerne været grundlag for at oprette selvstændige brugsforeninger. Men foreningen i Torshavn har adskillige medlemmer rundt omkring, der sender ordrer ind og får varerne ud med rutebådene; man virker altså på en måde også som „postordre-forretning“.

Færingerne må hente en meget stor del af deres forbrugsvarer hjem udefra, og Havnar

Keypsamtøka får omkring 90 procent af sine varer leveret gennem FDB. En vare som f. eks. Trekroner margarine er man ganske vist afskåret fra at få sendt den lange vej, men cirkelkaffe, safirmel, FDBs tobaksvarer o. s. v. er kendte og påskønnede indslag i de færøske forbrugeres hverdagsliv. Det samme gælder mange FDB-isenkram- og manufakturvarer, såvel som dybfrosne fødevarer – en ting, som Havnar Keypsamtøka har været først på pletten til at forsyne de færøske husmødre med.

Her er imidlertid ét punkt, hvor FDBs leveringsformåen ikke slår til: *Det frosne hvalkød*, som den torsk-havnske frysedisk nødvendigvis indeholder, må skaffes fra andre leverandører!

Det er skiltene i butikslokalet, som giver Torshavn brugsforening et andet udseende, for mange af varerne er de samme som i enhver brugsforening hernede. Damussokker kan de fleste nok gætte sig til meningen af – det er damestrømper. Grind og spik står der under uret, og det er varer, man ikke ser hernede: grindhval og spæk. Øverst på denne side ses Torshavnbrugsens bil ude på varetur. Derunder facaden af butikken og nederst viser uddeleren cigarer frem for postbudet. Det er nu i egen-skab af brugsens formand, at overpostbud J. Poulsen er mødt frem og kigger på varerne.

HUSSTANDSFORSIKRING

**BRAND og
EKSPLSION**

alt i een
police

TYVERI

**VAND og
STORMSKADE**

**CYKLE-
TYVERI**

INDBRUD

ANSVAR

DE ER GODT DÆKKET I

MEJERIERNES OG LANDBRUGETS ULYKKESFORSIKRING

Vester Farimagsgade 19 · København V · Minerva 350

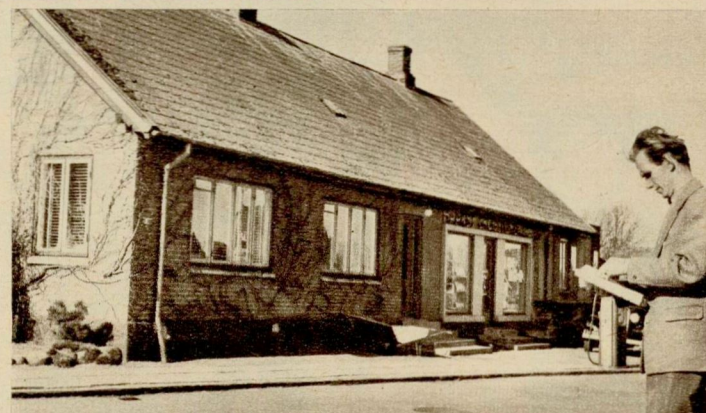

TYVEN SKAL FOTOGRAFERES

FIRE gange har der været tyvebesøg i Hårby Brugsforening ved Skanderborg. Fire gange har der været tyvebesøg i den nærliggende Mjesing Brugsforening. Uddelerne er enige om, at det må være den samme person, der hemsøger foreningerne. Ikke noget at sige til, at nerverne kommer på højkant, når man således mærker uhæderlige hensigter over for foreningerne og deres ejendom. I Hårby kom tyven to gange ret hurtigt efter hinanden, tredje gang forstyrredes han og flygtede med uforrettet sag, men fjerde gang forlod han endog brugsforeningen ad butiks døren med spiritus og tobaksvarer for seks hundrede kroner. Hvad kan man gøre for at beskytte brugsforeningen? Politiet har naturligvis holdt vagt ved foreningen, og tilsyneladende har tyven siden holdt sig borte. Men uddeleren

er en fingernem mand med håndlag for fotografering og tænkte sig det muligt at tage et billede af den natlige gæst ved hjælp af et skjult fotografiapparat. I en væg er apparatets „øje“ vendt mod den indgang, tyven som regel benytter. Stærke fotolamper tændes samtidig med at apparatet „klikker“, når tyven udløser den fjernstyrede kontakt. Billederne her viser den fotografiske tyvefælde i Hårby Brugsforening. Øverst til venstre kameraets skjulte „øje“, og på næste billede ses apparatet bagfra indrammet af udløsningsmekanismen. Det store billede til højre er taget med det skjulte apparat. Den indtrædende person er dog i lovligt ærinde, for det er brugsens uddeler fotograferet under en prøve med apparatet. Derunder ser uddelerparret på en filmstrimmel, der rummer et billede af tyven, taget under det tredje besøg, desværre bagfra. Nederst uddeleren foran Hårby Brugsforening. Tyven må være ualmindelig fræk, siger uddeler Brun, for vores brugs ligger i et tæt bebygget område.

Lysbro

ROEHAKKER MED GARANTI

**NU SOM ALTID
BEDST KENDT**

**LYSBRO FABRIKER
SILKEBORG**

EN LILLE HVID AND

En lille hvid and, som fornøjet svømmede rundt i et beskedent vandhul i nærheden af Sønderho på Fanø, var i årene efter den første verdenskrig den direkte årsag til, at op mod 10.000 vildænder hvert år blev fanget, slagtet og solgt til fjerkræhandlere over hele landet. Den lille hvide and plus nogle få lige så nydelige medlemmer af andefamilien, udgjorde nemlig hovedbestanddelen af det fikse fangstapparat, der kendes under navnet Fanøs fuglekøjer.

Der er ikke ret mange træer på Fanø, men omkring fuglekøjerne er der en rigtig pæn bevoksning, som bidrager til at forhøje indtrykket af fred og ro – en absolut nødvendighed, når det drejede sig om at fange ænder. Fuglekøjen består af en lille sø, ud fra hvilken der er gravet kanaler i alle verdenshjørner.

Midt i søen stationeredes der en lille flok tamme ænder, hvis fornemste opgave var at lokke vildænderne til – hvilket normalt ikke var særlig svært, særlig på de tider af året, hvor de store andetræk foregår. De tamme ænder rappede efter de forbigående vildænder, som derefter slog sig ned på søen i håb om mad og hvile. Med den lille hvide and i spidsen svømmede hele flokken derefter ind i en af kanalerne, på hvis bred fangstmanden stod med en potte i hånden. I potten var der brændende tørv, og røgen forhindrede ænderne i at opdage, at der var „ugler i mosen“. Hen over kanalen var der trukket et fintmasket net, og så snart hele andeflokken var kommet

ind i kanalen, blev dennes indgang afspærret – og flokken var fanget. Det var derefter en smal sag for fangstmanden at skille sine tam-ænder ud fra de vilde, som fik halsen drejet om.

Der har tidligere været hele tre fuglekøjer i arbejde på Fanø, og millioner af fugle har måttet lade livet i de smalle kanaler. Men i 1932 blev denne fangstmetode forbudt, og de to fuglekøjer blev lukket. Den tredje fortsatte imidlertid driften, men under helt omvendte forudsætninger.

I dag er fuglekøjen ved Fanø et slags fuglereservat, hvor „fangstmanden“ i stedet for at slå ihjel, tværtimod opfodrer og plejer fugle, som af den ene eller anden grund er dårligt skikkede til at flyve videre. Tusinder og atter tusinder af vildænder får sig et „solidt måltid mad“ i den lille sø, inden de genoptager deres milelange flyvetime. Fuglekøjen er centrum for et stort arbejde for at opelske bestanden af vildænder, og Danmarks jægere er ikke mindst glade, fordi fuglekøjen på denne måde sørger for at holde antallet af vildænder oppe.

Der er kun een hage ved hele arrangementet. På de nordtyske vesterhavsoer er der stadig fuglekøjer i drift, og de omfattes naturligvis ikke af de rigoristiske bestemmelser i den danske jagtlov. Det sker ikke så sjældent, at danske vildænder – efter at have fået den bedste behandling i Fanøs fuglekøje – flyver nogle få mil sydpå for at ende deres dage, fordi de ikke kan stå for en lille hvid and – lokkefuglen i en tysk fuglekøje.

Dyrlægen anbefaler

Terramycin*

TILSKUDSFODER

til grise, kalve, fjerkræ og pelsdyr

FÅS I BRUGSEN

HELT NY PLANTEPIND forbedrer og letter Arbejdet

Ligger godt i Haanden.
Den mejselformede Spids
gør Plante-hullet stort
i Bunden uden at
komprimere Jorden og
letter en god Tildækning.

Den er fra

Zinck

HVORHEN I FERIEEN?

Se „Hjemmet”s rejseforslag på tirsdag d. 21. april

Et væld af gode råd og praktiske vink, der hjælper Dem til at få mere udbytte af feriedagene. – Læs om de mange rejsemuligheder i ind- og udland og om, hvad der skal til for at få en dejlig camping-ferie.

Ny CAVLING-roman

Den unge sygeplejerske April har sin gerning på et nervesanatorium. Men selv blandt disse usædvanlige menneskeskæbner blomstrer kærligheden, og April oplever den med hele sin ungdoms sødme.

Vind et luksus-campingudstyr!

Vær med i konkurrencen i „Hjemmet”s rejse nummer. De har chancen for at vinde et komplet camping-udstyr til fire personer. – Og der er 10 ekstrapremier!

Hjemmet

Fås hos alle
bladhandlere
eller på
postabonnement

Danmarks førende ugeblad

egne og mennesker

Vi har mange smukke slotte i Norden, vidunderlige renaissancebygninger og imponerende barokpalæer. Men kan noget af dem måle sig med slottet i Nyborg? Det er gammelt og pisket af storme, og det har været undergangen nær... først i sidste øjeblik blev det reddet, og kun en del af det er tilbage, men det står som et vidunderligt leveret monument over de tider, der svandt.

På Nyborg slot er det virkelig, som om murene taler. Man kan komme ind i de store sale med metertykke mure en varm sommerdag, og det er som om der står et pust af kulde mod en. Kulden er reel nok, for de tykke mure slipper ikke sommerdagens varme ind. Kommer man en vinterdag, forstår man knap, at mennesker har kunnet bo her. De vældige kaminer har jo nok kunnet give strålende varme, som bål midt i det store hus, men hvor mange konger og ridderne have frosset. Ikke så underligt, om de blev krogede af gigt...

En del af den gamle borg er fra den tidlige middelalder – i den senere middelalder blev den moderniseret. Der blev blandt andet bygget „herrens gemakker” ind i de favnetykke mure, et vældigt hygiejnisk fremskridt, som da i sin tid i byerne var et afløst det gammeldags das. Men når man vandrer rundt i sale og kamre, på loft og vægtergang, forstår man på en mærkelig måde, hvor liv har været primitivt i de dage, som de fleste af os kun kender fra Ingemanns romaner. Et ganske almindeligt hus med kakkelovne og petroleumslampen ville for folk fra middelalderen have været en uhyggelig luksusbeboelse, en moderne treværelses lejlighed med elektrisk lys, centralvarme og bad noget helt ufatteligt. Vi jævne mennesker bor i en luksus, som den tids konger og herremænd ikke havde anelse om.

Slottet i Nyborg er et barsk gammelt hus. Inde for dets mure er en hel del af Danmarkshistorien foregået. Da Skåne endnu var dansk, lå Fyn blot kvemt midt i riget, og det var praktisk at indkalde den danske hof på slottet i Nyborg. Her var det, Erik Glipping underskrev sin håndfæstning i 1282, og heri bestemtes det, at danehoffet skulle holdes på stedet, hvortil man let kunne komme med skib. Det var Danmarks første skrevne grundlov, et forsøg på at regulere magtforholdene mellem kongen, adelen og den mægtige katolske gejstlighed. Ikke desto mindre blev Erik Glipping myrdet i Finderup lade, og i 1287 blev kongemorderne dømt i danehofsalen. Og i dette rum forlænedes den unge kong Valdemar III 1326 sin morbror, den holstenske greve Gert („den kullede greve”), med Sønderjylland som et frit og arveligt len. Det var skæbnens vangel for dermed blev det danske Slesvig bundet til det tyske Holsten, og fortyskningen af Sydslesvig begyndte. Det hjalp ikke, at man på det sidste danske hof i 1413 i Nyborg fradømte greverne af Holsten al ret til Slesvig.

Her på slottet blev Christian II født i 1481. Borgerkrigen – „grevens fejde”, som den jo nærmest – overrumplede grev Kristoffer ved nyborgernes hjælp byen og erobrede slottet. Men da den holstenske feltherre Johan Rantzau med sine tyske landsknægte havde massakreret den fynske bondehær ved Øksnebjerg, blev Nyborg grufuld hærge-

* * * * *

AELDSTE SLOT

I NORDEN

g plyndret, og slottet kom i Christian IIIs old. Han var klar over Nyborgs strategiske betydning som et fast punkt midt i landet, og an lod byen nybefæste og middelalderborgen udvide og modernisere. Også den kongelige bygmester Christian IV interesserede sig for slottet. I 1607 satte han den italienske arkitekt Domenico Badiuz til at restaurere det imponerende kernetårn, Knudstårnet, som blev fornyet med et knejsende spir. Nu er kun det øverste stokværk tilbage som en sørgelig ruin. Under svenskekrigene, hvor Schack og Eberstein slog svenskerne ved Nyborg, modtog danskerne dagen efter slaget svenskernes begælseløse overgivelse på slottet.

Så kom enevældens indførelse, København blev efterhånden de mere og mere fortysskede enevældskongers residensstad. Monarkerne havde deres slotte i Nordsjælland, resten af Danmark var kun „provins“. Det gamle slot i Nyborg forfaldt, bygning efter bygning blev øvet ned. Snart var slottet kornmagasin, snart øjhus, snart blev det overladt til postvæsenet, om brugte det til at oplagre materialet til isransport over Storebælt i strenge vintre. Murerne i Nyborg fik lov til at hente sten fra de øje, man ikke havde brug for og ikke ville bruge penge til at vedligeholde. Først i slutningen af sidste århundrede begyndte interes-

sen for den gamle kongeborg at vågne, og efter den første verdenskrig begyndte en restaurering, som skulle redde, hvad reddes kunne.

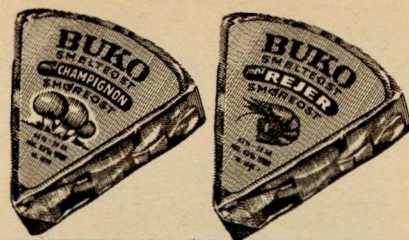
Heldigvis var kernen af slottet, kongefløjen, der rummer den ældste middelalderborg, så nogenlunde skånet. Vi har gamle slotte, som ligger i ruiner: Vordingborg med sit Gåsetårn, Koldinghus og Hammershus. Vi har sporene af vikingetidens kaserner ved Trelleborg, Fyrkat og Aggersborg. Vi har renæssanceslottene Frederiksborg, Kronborg og Rosenborg. Men intet sted er man fortiden nærmere end i det trods alt velbevarede slot i Nyborg.

Danehofsalen er blevet ombygget under Christian III, før havde den vist hvælvinger, nu har den et smukt bjælkeloft. På den tid blev dette rum, som andre sale, smykket med det smukke terningemønster på væggene i hvide, sorte og grå farver. Men når der var fest, eller når kongefamilien boede på slottet, blev væggene „tjældet“ med rødt og grønt klæde. Christian IIIs festsale har haft smukke

fliser på gulvet, der har været prægtige møbler, store og tunge skabe og kister, vældige himmelsenge. Det har vrimlet med tjenere og hoffolk. Der er blevet brygget og bagt og kogt og stegt i stegers og bryggers. Og nederst i slottets dyb har „hundehullet“ været.

Arild Huitfeldt fortæller i sin Danmarks-kronike, at borgen blev bygget af Valdemar den Stores søstersøn, Knud Prislavsens i 1175 som et værn mod de vendiske sørøvere, som foretog deres togter til de danske strande. Det er dog mere sandsynligt, at slottet militært skulle sikre overfarten fra Fyn til Sjælland. Det var et af de „faste steder“, som bandt det danske ørige sammen. Nu er der ikke meget tilbage af Knud Prislavsens middelalderborg. Hver tid har bygget til og lavet om på det gamle. Men en del af slottet mener man med nogenlunde sikkerhed at kunne datere til 1250, og visse bygningsdetaljer tyder på, at borgen er blevet nybygget på Valdemar Sejrs tid.

Ovre på den anden side af Storebælt lå Korsør slot, også et anseligt fæstningsanlæg, hvoraf kun tårnet er tilbage. Nu bygger fuglene rede i de mange stokværk. Mennesker kommer kun sjældent op ad de stejle trapper. Men bør dette gamle tårn, der dog er enestående i Danmark, og formodentlig lige så gammelt som Gåsetårnet, ikke skånsomt restaureres?

**Ta'BUKO
til bords...**

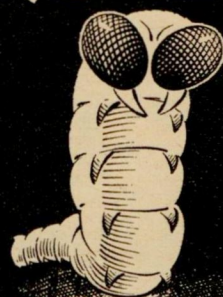
Hermesetas
søder uden at fede
foretrækkes verden over

Praktisk, flad sky-
dæske med 500 tablet-
ter - til lomme eller taske.
1 tablet svarer til 2 stk. sukker.

MØL

-et uhyre
på larve
fødde...

impregner
med

IMPREGNERER
1 INDTL 2 ÅR

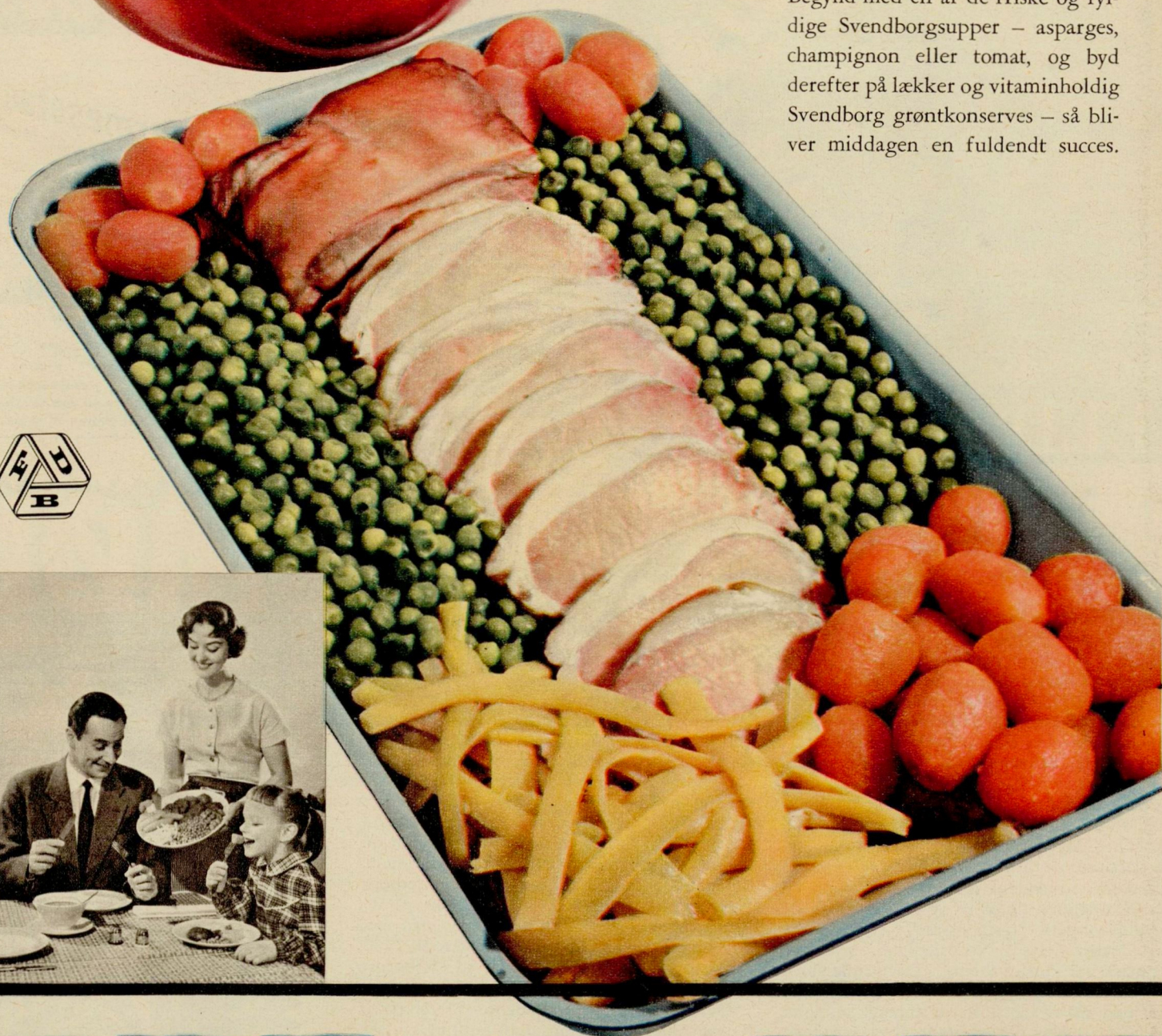
* * * * *

- sådan serveres den **dejligste** forårsmiddag fra **Svendborg**

Begynd med en af de friske og fyldige Svendborgsupper – asparges, champignon eller tomat, og byd derefter på lækker og vitaminholdig Svendborg grøntkonserver – så bliver middagen en fuldendt succes.

- gå i Brugsen

efter Svendborg Konserver,
så får De dividende - ovenikøbet

